

شربت گله!

ناول

لیکوال

اجمل اٹک یوسفزی

Ketabton.com

لومړۍ برخه

د بنگرېو پر ځای يې خپلې خور ته زولنې راوړلې او په رڼا ورځ يې د زندان تورې دروازې وريسې راوتړلې له هغې يو مېړی هم نه و ازار شوی ، کلونه کلونه همدلته اوسېدله د خاپوړو ځای او خپل کلی ترې بېخي هیر شوی و ، وړه ماشومه وه چې توپان له خپل کلي نه په مخه کړه په سختو غرونو او کړنگونو يې واروله او بې موره لور د خپلې نیا په غيږ کې همدلته رالويه شوه .

همدلته په ښه بده پوهه شوله ، همدلته يې ښي او چپ لاس وپېژانده ، همدلته پېغله شوه مور شوه او همدې خاورې ته يې د زړه ټوټې او د سترگو نور هم وروسپارلو .

د پنچشنبې ورځ وه ټول خلک اريان دريان او هيبث وهلي ښکارېدل په کليو او لرې پرتو سيمو کې لا عام خلک د نوې بلا له زېږېدو خبر نه وو ، يوازې د کابل ښاريان حيران وو چې ولې په داسې يو ارام او منظم ښار کې د ډزو غرونه دي او د ښار له منځه لوگي خپرې ، دا په تاريخ کې لومړۍ ورځ وه چې د ټانگ ، درندو توپونو او د الوتکو د ډزو او بمبارد غږ خلکو په رڼا ورځ اورېده ، دا وخت په افغانستان کې يوازې دولتي اخبارونه ، مجلې او خپرونې چاپېدلې ازادې او خپلواکې چاپي خپرونې بېخي لږې او د گوتو په شمېر وې ، غږيزې خپرونې هم دومره نه وې او يوازې د کابل راډيو په لنډو څپو کې خپرونې درلودې همدا وخت په نړۍ کې تخنيک پرمختگ کړی و او په ځينو اروپايي او نورو پرمختلليو هېوادونو کې د ټلويزيون په نوم يوه انځوريزه مطبعتي لړۍ هم پيل شوې وه خلکو به په کې د خپل هېواد او نړۍ خبرونه او نور معلوماتي پروگرامونه ليدل .

کابل کې هم ټلويزيون د اروپا په شان کابو تيار و چې خپرونې پيل کړې په نورو ولاياتو کې هم د بيا بيا سوځولو او گوانسونو سره سره د

سينما په نوم د فلمونو د نندارې په خاطر سينماگانې موجودې وي او خلک به د هندي فلمونو نندارې ته ورتلل.

پېښور کې هم سينماگانې وې خو په هندي فلمونو بنديز و او د محکومې پښتونخوا اکثره خلک به کابل ته د نندارې دپاره راتلل. که څه هم افغانستان د تاريخي قدامت له مخې د هر عصر د تمدن او پرمختگ مزکر او کوربه هېواد پاتې شوی و د اريايي لرغوني تاريخ د ام البلاد يا د ښارونو د ناوې لقب او نوم يې خپل کړی و خو وخت په وخت پرې داسې چپاوونه او يرغلونه راغلي وو چې هر ځل يې د افغانانو کورونه وران کړي وو او د پرمختگ مخه يې ډپ کړې وه.

په همدې ورځ هم خلک حلق دلق وو نه پوهېدل چې ولې او د څه دپاره درنې ډزې روانې دي او د ښار د زړه نه لوگي خيبري ، که څه هم دا ټولنه يوه قبائلي او گڼ پرگنيزه ټولنه وه اکثره خلک يې نالوستي ، غريز او کليوال وو کروندې او مالداري يې درلودلې د ټوپک او تورې سره آشنا وو خو دا د نن ورځې د ښار درنې ډزې او په کليو کې د زوی د زوکړې او کوژدنې د خوښۍ ډزې ډېرې سره بل رنگ وې ، په کابل کې اکثره پو ، مسلکي او لوستي خلک اوسېدل مياشت له لومړۍ شپې معلومېرې هغوی پوهېدل چې دا وره نه شړۍ کيږي نو ځکه ترور او پريشانه ښکارېدل ، اکثره د لوړو بامونو پر سرونو ولاړ وو او د لوگي ځای ته يې په ځير ليدل چې په اصلي خبره پو شي.

چا بيا راډيو گانې غوږونو ته نيولې وې چې د کابل راډيو به څه وايي خو له بده مرغه د کابل چالانه او شړنگېدلې راډيو هم گونگه وه لکه پېغلې سندرمارې او چمبه مارې جلی. ته چې چا رانجه ورکړي وي او له سندرو ډک ستونۍ يې بند شوی وي هيڅ غږ ترې نه خوت ، لږه شېبه لا تېره نه وه چې د کابل راډيو له گونگ ستوني غږ راووت ، ملي نغمې

او شعارونه پیل شول ویاندویان او غرونه بدل وو اکثره نظامي صاحبمنصبان وو او د انقلابي شوراى د مشر پیغامونه یې خپرول خو په منخ منخ کې به یې ولس ته د انقلاب د بري زیری ورکولو او ویل به یې چې د تل دپاره یې د توري ارتجاع نه وطن او خلک خلاص کړل ، د انقلابي شورا د ریس پیغام به بیا بیا خپریده او ویل به یې چې تاسو ډاډه او مطمین اوسئ د انقلاب زړه ورو سرتېرو ټول هېواد ونیوه او د پخواني مستبد او ظالم نظام بنیاد ونړېده ، درگرده به د بزگرانو ، خوارانو او دهقانانو د حقوقو او د مساوي او برابر ژوند شعارونه ورکول کېدل ، د فیوډالیزم ، کیپتلیزم ، سرمایه داری او پانگه والی په ضد به هم شعارونه ورکول کېدل او پرلپسې به مرگ په خاینانو ، خانانو ، ملکانو او د پخواني پاچا په پلویانو او شاهي کورنۍ ویل کېده ، بیا به غږ شو چې د خلکو زور د خدای زور دی او نن د دې وطن مبارزو او زړه ورو خلکو او خلقي سرسپارلیو ځوانانو د تاریخ د جبر نه دا وطن نور د تل دپاره وژغورلو او د طاغوت په تابوت یې وروستي میخونه ټگ وهل ، بیا به احساساتي غرونه شول چې وه کنجی خراپې او د یو گوزاره ولاړې بیا به جوخت وویل شول چې نور نو د یوې کورنې او استبداد واک ختم شو حکومت د خلکو شو او د خلق دیموکراتیک گوند به مساوات تامینوي .

که څه هم د کابل راډیو په وینا ارگ او ټول ملک د خلق د دیموکراتیک گوند د خلقي ځوانانو له خوا نیول شوی اعلانیده او ویل کېدل چې په ټول هېواد کې د پخواني لاسپوخي او استبدادي نظام د پلویانو مقاومت وځپل شو او ختم شو خو بیا هم په ارگ کې ډزې روانې وې او د ارگ د دننه نه د مقاومت انگازې راتلې د ارگ ټول امنیتي او محافظتي عسکر او ضابطان وژل شوي او نیول شوي و خو

اسلم وطنجار لا هماغسې خپل ټانگ ته ناست و او د ارگ ودانۍ يې وپشتهله چې د خلق د ډيموکراتيک گوند كوده تاجپان ورننوتل په ارگ كې يوازې جمهور ريس سردار داود خان او د هغه ميرمن ، اولادونه او لمسيان وو ، د داود خان ميرمن او اولادونه لا پخوا شهيدان شوي وو او بناييې د ټانگ ، توپونو او الوتكو په گوليو به لگېدلي وو خو لمسيان ، انږور او بابا يې لا ژوندي وو ، د داود خان معيوبه خور عايشه هم له خپل بايسكلگي لاندې پرته وه او ماغزه يې پر ځمكه شيندل شوي وو .

انږور يې شيما خپل دوه ماشومان په غير كې ټينگ نيولي وو او دېوال ته يې تكيه كړې وه چې كودتاجپان ورننوتل لومړی يې شيما او بيا يې د هغې دوه ماشومان وويشتل او بيا يې داود خان ته د تسليمۍ وويل ، داود خان دا مهال زخمي شوی هم و او نيم وجود يې پخپلو وينو لمبولی و، داود خان خپله تمانچه لاس كې نيولې وه او په كودتاجپانو يې ډزې كولې هغه ويل زما په ذات او شان كې تسليمېدل نه شته او نه به تاسو ته لاسونه پورته كړم ، زه له خپل خدايه پرته بل چا ته نه تسليمېرم يا د شرافت ژوند يا د شرافت مرگ همدا وو چې د انقلابي شورا مشرانو يې د وژلو حكم وكړ او د ملي اردو په صف كې د كوندو يو كمونيست لومړي بريدمن ښه په بې رحمۍ پر سر او ټټر وويشت لكه زخمي شوی زمري پر ځمكه پرېوت او سترگې يې پټې كړې .
 خلقي ځوانانو چې هوا گزوله ، پر بچه ولاړ او د كشمير ننداره يې كوله د دغې ورځې په ارمان وو خوشاله شول او د خوښۍ د دود له مخې يې په هوا كې ډزې پيل كړې هورا ، هورا ، هورا شوه او يو بل ته يې مباركي گانې وركولې .

هغه لومړي بریدمن چې سردار یې وویشت ، سردار داود خان هم د خپل شهادت نه مخکې خپل کار کړی و او بریدمن یې په لاس ویشتی او ټپي کړی و کوده تاجپانو لومړی بریدمن روغتون ته ورسولو خو د سردار داود خان ماشومان ، لمسیان ، میرمن او د کورنۍ شپږ پنځوس نور غړي لا هماغسې په میدان کې په وینو رنگ پراته وو چې د خلق دیموکراتیک گوند د رهبرۍ شورا د ارگ دروازې پرانیستلې او ارگ یې د خلکو کور ونوماوه.

خلک چوپې چوتې رانوتل د ارگ او په ارگ کې یې د سردار داود خان د کورنۍ د مړو نندارې کولې.

تر مابنماه د خلق گوند خپل حکومت اعلان کړ او دوه شپېته کلن نور محمد تره کی د انقلابي شورا عمومي منشي او لارښود وټاکل شو. ټول کابل سرو بیرغونو او سرو شعارونو ونیوه خلقي ځوانانو چې خپل خاص شکل او رنگ درلود ټولو اوږدې اوږدې شقیقې او لوی لوی بریتونه درلودل ټول رابنکاره شول او د زنده باد چغې یې وهلې ، سور انقلاب یې ستایلو او ویل به یې دا کاروان په شا نه ځي ، ځي د کهکشان په لور.

خو خبر نه وو چې په زور کلي نه کیږي نه شنډه ونه مېوه نیسي او نه اوبه بره خیږي.

داسې سپېره او خونړۍ پنجشنبه کله هم د افغانستان په پنځه زره کلن تاریخ کې نه وه راغلې په همدې ورځ په ټول هېواد کې د خلقي نظام سیاسي مخالفین ونيول شول ، بې محاکمې او بې پوښتنې ووژل شول د سرونو لو او د سرو وینو سیلاب جاري شو. هوبنډیا او په وطن مین خلک خفه او اندېښمن شول ځکه وایي پیل یې گوره او پای یې پرې قیاسوه.

نور محمد تره کی که څه هم د یوې غریبې او بې وزلې کورنۍ بچی و او د غزني ولایت د ناوې په سره کلي کې زېږدلی و خو د خپل پلار په هڅه ونه له زده کړې بې برخې شوې نه و او بیا وروسته د ښې وړتیا له مخې د خپل کاري شرکت له خوا ان هند ته لیږل شوی و او هلته یې د شپې پوهنځي او د انگلیسي ژبه زده کړې وه چې په همدې لړ کې بیا په امریکا کې د افغان سفارت مطبوعاتي مامور هم پاتې شوی و په کابل کې هم د هغه وخت د معتبر دولتي خبري اژانس د باختر تر ماموریت او مرستیالی ورسیدلی و او په پښتو ادب کې د ناول او لنډو کیسو د لومړنیو لیکوالو په کتار کې راتللو خو د لیکلو کیسو او ناولونو ټولو اصلي کرکټرونه یې د ظلم او فیوډالیزم خلاف څرخېدل ، طبقاتي مبارزه یې کوله او خلک یې د ټولني د مستبدو واکمنانو په وړاندې ننگول ، چې مطلب یې شاهي نظام و د هماغه نوي سياسي غورځنگ (وینې زلمیان) چې د وخت د غوښتنو سره سم د یو شمېر وینو او مبارز ځوانانو له خوا رامنځ ته شوی و نو نور محمد تره کی یې هم د غورځنگ مخکښ غړي و چې بیا یې وروسته خپله لاره بدله کړه او بالاخره یې د سياسي لید لوري سره سم چې مارکسیستي مفکوره یې درلوده د یوه ، یویشتم کسيز هیت په مشرۍ د افغانستان د خلکو دیموکراتیک گوند جوړ کړ او نور محمد تره کی یې عمومي مشر او منشي شو.

له همدې ورځې یې په سياسي جلب او جذب او د موجوده نظام خلاف مبارزه پیل کړه او لکه چتی یې اسمان په پښو راټینګول غوښتل.

تره کی خپله اولاد نه درلود نو ځکه به بیا خلکو ویل چې تره کی د خپل اولاد مینه او درد نه دی لیدلی نو ځکه ورته د نورو خلکو بچی

هم هسې عبث بنكاري او د سردار داود په ماشومانو يې هم هيڅ زړه ونه سپځلو.

او همدارنگه به د كابل بناريانو كله كله له ډېرې كركې پتې ټوكې كولې او ويل به يې چې د تره كې ميرمن خپل بوتان په يخچال كې كېښودل چې گوندي دا به د كابل يخې المارۍ وي په هر حال د انقلابي شورا مشر او عمومي منشي نور محمد تره كې له همدې لومړنۍ ورځې د فرمانونو په صادره ولو پيل وكړ او بې شمېره فرمانونه يې صادر كړل.

د تېر نظام ملي سرود:

خو چې دا ځمكه اسمان وي

خو چې دا جهان ودان وي

خو چې ژوند په دې جهان وي

تل به دا افغانستان وي

تل دې وي افغان ملت

تل دې وي جمهوريت

تل دې وي ملي وحدت

تل دې وي افغان ملت جمهوريت

تل دې وي افغان ملت جمهوريت

ملي وحدت ملي وحدت.

بېخي بند شو او د خلق د ډيموکراتيک نظام د خپلې سياسي ايډيالوژۍ سره سم خپل نوی ملي سرود وغږاوه:

گرم شه لا گرم شه
ته ای مقدس لمره
ای د ازادی لمره
ای د نیکمرغی لمره
دا انقلابي وطن
اوس د کارگرانو دی
دغه د زمره میراث
اوس د بزگرانو دی
تېر شو د ستم دور
وار د مزدورانو دی
گرم شه لا گرم شه
ته ای مقدس لمره
ای د ازادی لمره
موږه نړۍ والو ته
سوله او وروري غواړو
موږه زیار ایستونکو ته
پراخه ازادي غواړو
موږ ورته ډوډۍ غواړو
کور غواړو کالي غواړو.

د نړۍ خلک هم د افغانستان ناخپلي او بريالي انقلاب ته حيران او
گوته پر غاښی وو حالات هم ډېر ترينگلي و د اتلسمې او نولسمې
پيړۍ ستر قدرتونه فرانسې او انگلستان چې په نړۍ کې يې
امپراطوري گانې درلودې او د انگریزانو د قدرت او امپراطورۍ تېغ يې

له افغانستانه بیرته راټول شوی و دا وخت په نړۍ کې هومره یاد او مطرح نه وو بلکې نړۍ پر دوو نورو قدرتونو (قطبونو) ویشل شوې وه او ستر مادي قدرتونه د امریکا امپریالیزم او د روسانو کمونیزم و ، امریکا خو په هر حال خو خلک د کمونیزم او د روسانو د یرغلونو او پرمختګ نه اندېښمن وو او هیچا داسې نه انګېرل چې دا بلا به ګڼې ماته هم شي

روسانو دا مهال د مارکس او لینین په اقتصادي او د مساواتو په فلسفو او مفکرو کابو نیمه نړۍ نیولې او خپله کړې وه او ان د جرمني غونډې یو لوی او قوي هېواد یې هم د برلین په دېوال په غربي او شرقي جرمني ویشلی و.

اروپا او منځنۍ اسیا یې لا پخوا نیولې وه او په افغانستان کې لا له پخوا نه افغاني کمونستانو روسان خپل خواخوږي او سکني وروڼه بلل. همدې اندېښنې نړۍ نوره هم ترور کړې وه ځکه روسانو غوښتل چې منځنۍ اسیا له وچې اوباسي او بیرته یې د هند د تودو اوبو په واسطه له نړۍ سره ونښلوي.

په هند انګریزانو کلونه کلونه بې غمه حکومت کړی و او حتي خپل ډېر قوانین یې تر دې دمه په ژوندي یادگار پریښي وو او د ماتې او تیښتې نه وروسته یې لوی هند او لوی افغانستان ویشلی وو د دغو لویو هېوادونو تر منځ یې یو بل هېواد د خپلو ګټو ، سیاسي ستراتیژیو او په حقیقت کې د وخت د ستر ځواک روس په مخ کې یو سنگر رامنځ ته کړی و.

که څه هم پاکستان محمد علي جناح چې تر ننه یې اصلي هويت معلوم نه دی د هند د ملیونونو مسلمانانو نه د اسلام په نوم رابیل کړ خو تر دې دمه په کې نه اسلام او نه هم اسلامي قانون نافذ شو د

همدغه تازه جوړ شوي هېواد سره د افغانستان د خلکو او دولت حقوقي دعوي او سياسي لانجې روانې وي ، د ظاهر شا حکومت نرمه پاليسي درلوده او سياسي حل يې لټولو چې د ډيورنډ لاین مسله په سوليز او حقوقي بڼه په نړۍ واله توگه حل کړي او تر اټکه بيرته د لوی افغانستان پوله وټاکي او کابو څلويښت ميلونه بيل شوي افغانان بيرته د خپل اصلي او مرکزي حکومت سره يو ځای کړي خو پر ظاهر شا د هغه د تره د زوی سردار داود خان سپينه کودتا او د واک نيول او د هغه جدیت او قاطيعيت د پاکستان حکومت ډېر وارخطا کړی و او همدې ورخطايۍ وهڅول چې په افغانستان کې سردار داود خان ته کورنۍ لانجې پيدا او تقويه يې کړي او دپلو لاندې ملۍ خښې کړي د پاکستان د همدې پلان او سياسي ستراتيژۍ په ترڅ کې د افغان حکومت سياسي او نظرياتي مخالفانو ته هم يو ښه او تاريخي فرصت پيدا شو ترڅو د نظام په وړاندې ودريري او بيا د ماتې او شکست په وخت کې له هېواده بيرون گاوندې ته وتښتي او سر په سيوري کړي . مورټمر ډيورنډ اصلا يو انگليس و او هغه وخت په هند کې د انگرېزانو خارجه وزير و په نولسمې پيړۍ کې د افغان حکومت او د انگرېزانو تر منځ دوه لوی او خونړي جنگونه وشول او انگرېزان له ماتې او پرشاتگ نه وروسته په دې پو شول چې په افغان او افغانستان حکومت نه شي کولای نو يې وپتيله چې د وخت امير سره د افغانستان او برطانوي هند کرښې او قانوني سرحدونه اوباسي چې په دې ډول د يو بل د بريدونو او جنگونو مخه ونيسي امير عبدالرحمان خان چې د امير دوست محمد خان (بارکزی) لمسي او د افضل خان زوي و دا وخت د افغانستان امير او واکمن و . امير عبدالرحمان خان په ميړانه خپل وپشلي هېواد له هراته تر امو راټول کړ او د روس ، ترکستان او پارس

سره يې د سرحدونو د ټاکلو تړونونه وکړل خو په همدې وخت کې انگریزان هم خورا ورخطا وو او د سرحدونو ټینګار يې کولو که څه هم د امير عبدالرحمان سره د انگریزانو تړون او د ډیورنډ لاین د لاسلیک مسله لا تر اوسه د شک او ابهام تر گردونو لاندې ده خو بیا هم د ۱۸۹۳ م کال نه راوخله تر ننه پورې د افغانستان یو حکومت هم دغه کرښه په رسمیت نه ده پېژندلې بلکې قبایلو، وزیرو او مسیدو په وار وار هماغه وخت د برطانوي هیت چې د ډیورنډ کرښه او سرحد يې ټاکلو خیمې او کیمپونه ورسپڅلي دي خپله کرکه يې ښودلې ده او په هیڅ شان يې ځانونه د خپل پلرني هېواد افغانستان نه بیل نه دي ګڼلي.

لنډه دا چې کله په ۱۹۴۷ م کال کې انگریزان ووتل پاکستان جوړ شو او د برطانوي هند هر څه چاوښی، تړونونه او ودانۍ نوي زیږیدلي هېواد پاکستان ته پاتې شوې سر سر او کونه ستر ټول د پنجاب په برخه شول په کابل کې هم د انگریزانو د سیاسي سفارت ودانۍ پاکستان ته پاتې شوه همدا د افغان حکومت دپاره ښه شېبه وه چې د لاس غوټه په لاس ایله کړي او غاښ ته يې پرېږدي خپلې سیمې او ملکیتونه بېرته ونیسي خو د ظاهر شاه حکومت مطلق بې غوري وکړه په ۱۹۶۵ م کې پاکستان په خپل ټول توان هند سره په پوځي نښته اخته و او افغان حکومت په ډېرې اسانۍ سره بیرته خپلې ځمکې نیولای شوې او همدارنگه بیا کله چې په ۱۹۷۱ م کې بنگال بیلېده او افغان حکومت د پاکستان ننگه وکړه او د شاه خوا يې په خپل دښمن برید ونه کړ او یو بل طلايي چانس هم خاورې شو همدا لامل و چې د بنگال د جنگ نه وروسته د پاکستان د حکومت مشر د افغانستان

پاچا ته د ملاقات په وخت کې ویل چې زه له شرمه ستا سترگو ته نه شم کتلاي او د پاچا پښو ته يې ليدل.

دا لا پوره جوته نه ده چې محمد ظاهر شا په داسې حساسي ، حياتي او مهمه ملي مسله کې ولې داسې پخ او مړ دريغ درلود او د غوڅ دريغ خاوند نه و.

محمد ظاهر شا د پخواني پاچا محمد نادر خان (محمدزي) زوی و او پاچاهي ورته په ميراث کې پاتې شوې وه.

محمد ظاهر شهزاده نه و خو د يوه سپاه سالار زوي و. داسې سپاسالار چې هيڅ وخت به کور کې نه و او د وطن او خلکو په خدمت کې به ورک ورک و ، د کور ژوند يې هم بېخي عادي او د عامو خلکو غوندې و د محمد ظاهر پلار د خپلواکۍ تر گټلو وروسته په هېواد کې دويم سپري و او هغه وخت پاچا شو چې د غازي امان الله خان حکومت د بلواگرو په وړاندې نسکور شو او د قومي جرگې د پرېکړې له مخې محمد نادر خان د هېواد پاچا ونومول شو څلور کاله وروسته بيا ووژل شو او زوی يې محمد ظاهر په خامه خوله د هېواد پاچا شو.

دا همدا د ظاهر شا د پاچاهۍ کلونه و چې هند وويشل شو او پاکستان وزېږېده محمد ظاهر شا کابو څلويښت کاله پاچاهي وکړه په پای کې د خپل تربرور او اخښي سردار محمد داود خان له خوا په يوه سپينه کودتاه کې له واکه بې واکه شو خو محمد ظاهر شا هم د غازي امان الله خان غوندې د قدرت پر سر کورنۍ جنگ پيل نه کړ او د غازي امان الله خان هماغه خبره يې تکرار کړه چې ويل يې که د يوه افغان پوزه هم زما د قدرت د نيونې په خاطره وينې کيږي نو زه دداسې قدرت او واک نه تېر يم.

نو د خلق دیموکراتیک گوند له خوا پر داود خان خونړۍ کوتاده هم گوندپیان اندېښمن کړل او هم یې د خپلو پلانونو د عملي کولو دپاره هیله من کړل او رېبل پیل شول .

چې کال ورنډی شي نو ټینتاره هم وهنه کوي گاونډیانو په افغانستان کې همداسې شر له خدایه غوښته چې د دوی په کې خیر وي او غواوې یې لنگې شي.

د انقلابي شورا عمومي مشر او د ثور د انقلاب ستر لارښود نور محمد تره کي اتم نمبر فرمان صادر کړ د عامو شتمنو خلکو شخصي ملکیتونه یې ضبط او دولتي کړل ځمکې یې شپږ شپږ جریبه په بزگرانو وویشلې په اوم نمبر فرمان کې یې ولور فقط درې سوه افغانۍ کړې و او بل کې یې گرویکانې معاف او بخشش کړې وې. گروي او په ځانگړي توگه ولور د اسلام له مخې هم یو ناروا او مردود عمل و خو دا د خلکو د کلتور او دود یوه کلکه او لویه برخه گرځېدلې وه او د حکمت په ځای په دې ډول عاجلو او احساساتي فرمانونو نور هم حساسیتونه د خلق دیموکراتیک دولت ته ور زیات شول بوسارې ته یې تیلی ورته کړ او حالات لا پسې ترینگلي شول خلک د خلقي نظام په وړاندې نېغ شول د انقلاب په وړاندې بغاوت ته وننگېدل او په عینې حال کې د خلق دیموکراتیک نظام د هیچا سیاسي مخالفت هم نه شو منلای او زغملای تر دې دمه په زرگونو سیاسي مخالفین او پخواني مامورین ، ملکان ، خانان ، علماء او محصلین نیول شوي ، ورک شوي او وژل شوي وو.

استادانو به په ښوونځیو او پوهنتونونو کې په ښکاره په خپلو لکچرونو کې په دین ملنډې وهلې او د خدای د ذات په هکله به یې ویل هر هغه څه چې په سترگو نه لیدل کېږي هغه د منلو وړ نه دي یا به یې

وبل چې انسان اصلا له بيزو پيدا شوی دی او د وخت په تېرېدو ترې لکۍ پرېوتې او شکل يې بدل شوی دی. سل خبرې او سر يې يو د تره کي کړنو خپل نږدې ملگري هم وننگول او اخره يې دا شوه چې خپل همفکره خپل وفادار شاگرد او په اصطلاح خپل ورور حفيظ الله امين ورته بلا شوه پر خوله يې ورته بالنبت کېښوده او ښه په ارامه يې ووژلو. د امين تر وينا مخکې او وروسته يې دا ترانه په راډيو کې وغږوله چې:

ای د نيکمرغۍ خاورې تا ته مو سلام دی
ستره تياره تېره شوه ستا خوارو بچو باندي
ښه شوله چې تېره شوه ستا خوارو بچو باندي
هره تياره پای لري خلکو ولسو باندي
لمر د عدالت وخت ستا په جگو غرو باندي
اوبنکې دريابونه شوې واووينتې خپې خپې
ډوب يې تور قصرونه کړل ظلم يې ذرې ذرې
ماتي ککړۍ شولې والوتې نشې نشې
شين شو مرور اسمان ښکلې شوې درې درې
ای د ازادۍ خاورې تا ته مو سلام دی
ای د نيکمرغۍ خاورې تا ته مو سلام دی.

د تره کي دوره يې ختمه کړه او د خپلواکۍ لمر يې پر جگو غرونو وځلاوه.

حفيظ الله امين عام او تام واک خپل کړ د ظلم ، زور ، تشدد ، ترور او وژنو يو بل دور پيل شو ، په زرگونو سياسي روحاني ، ملي ، قومي او

مذهبي مخالفين بيا ونيول شول او په ډليز ډول تر بلدوزرونو لاندې شول امين په لنډ وخت کې ډېره مندې وکړه ډېر گړندی او په سرعت خوشې و او همدا تېز تگ يې د مرگ لامل هم شو وايي رفتار تيز استقبال مرگ است د امين سر زوری او سر کښی په خلق گوند کې نور درزونه هم پيدا کړل د تره کي خواخوږي او د پرچم ډلې تربگني او دښمني ورسره نوره هم ډېره شوه ، امين په امريکا کې وخت تېر کړی و او له همدې خبرې د پرچم ډله او نور کمونستان په اندېښنه کې وو . شک يې درلود چې ښايي امين په امريکا کې د اوسېدلو او د ماسټرۍ په مهال د امريکا د امپرياليزم د نظام تر اغيز لاندې راغلی وي او امريکايي پلوه شوی وي .

له تش ټوپکه دوه تنه ويريري ، روسان پرې پرچميانو بدگمانه کړل امريکايان خو يې هسې هم له مارکسيستي افکارو اندېښمن وو او گاونډيان يې له قاطعيت او جديته لا له پخوا په وېره کې وو دا تبليغات د يوې ډرامې په بڼه د امين سياسي کمونستي ملگرو يعنې پرچميانو د ببرک کارمل په مشوره پيل کړل او غوښتل يې چې د روسانو خواخوږي خپله کړي او امين له منځه يوسي چې بالاخره همداسې وشول .

که څه هم شپونکی خپلې مېرې ښې پېژني خو بس د اجل سترگه پنده وي دلته روسانو بېره وکړه او د استخباراتو ځانگړو ځواکونو يې په امين بريد وکړ او دومره تلوار يې و چې لا د امين له ستوني سا نه وه وتې چې روسانو په کابل راډيو کې د ببرک کارمل ثبت شوی پيغام خپور کړ او د امين د واک پای يې اعلان کړ .

هغه خلقيان چې د امين تر بوران شوي وو هغوی هم د پرچميانو سره لاس يو کړی و او د امين د مرگ په ورځ يې حتی د امين پر شپږ

مياشتني زوی هم ترحم وه نه کړ د مور له پستي غيږي يې واخيست
او تر ننه يې ورک کړ .
په دې ډول د روسانو د صبر کاسه ډکه شوه برژنيف اخر لکی تاوه کړه
او سوته يې گوزاره کړه.
د بېرک کارمل راتگ او د روسانو بربنډ تيري حالات نور هم کړکيچن
کړل خړ سپی هم د لېوه ورور دی کارمل او روسانو لا ځمکه توده کړه
د امريکايانو او اروپايانو هغه ويږه رښتيا شوه چې روسان لا روان دي او
تودو اوبو ته ځان رسوي.

دويمه برخه

د کارمل او روسانو راتگ او د دغو دواړو ډلو ظلم او تشدد نور هم اور بل کړ د جنگ په خشاکو یې پطرول وشیندل او اور نور هم ژبغړاندی شو د کمونستانو په وړاندې د اسلامي انقلاب د غورځنگ غړو او ځوانانو هم په رسمي بڼه جهاد اعلان کړ او افغاني مبارزه یو ځل بیا نړۍ واله شوه که څه هم د روسانو د تیري نه لا وړاندې ولس د کمونستانو په وړاندې پاڅون کړی و په کونړ کې ولس غرونو ته ختلی و د کمونستانو په وړاندې یې مبارزه پیل کړې وه او د اسلامي غورځنگ غړو (جوانان مسلمان) خو لا تر کمونستي انقلاب دمخه یو ځل د سردار داود خان په وړاندې هم یو ناکام پاڅون په لغمان، ننگرهار او پنجشیر کې کړی و چې بیا یې ځینې مشران د احمدشا مسعود په گډون له هېواده وتښتېدل د کلیوالو په ساده وینا چې وایي د پاده وان په خپلې غوا نظر وي دوی هم لومړی ټل میرام شا او بیا د پېښور په بالاحصار کې د نصر الله بابر له خوا د میلمنو په توگه وساتل شول.

د اسلامي گوند بنسټ لا پخوا په کابل پوهنتون کې د شریعاتو د پوهنځي استاد رحیم نیازی، غلام محمد نیازی او نورو استادانو له خوا ایښودل شوی و چې د اسلامي نړۍ د نورو اسلامي بنسټونو خواخوږي هم ورسره وه په ځانگړي توگه په همدې وخت کې په مصر، هند او پاکستان کې هم اسلامي گوندونه وو په مصر کې اخوان المسلمین، او په برصغیر کې د مسلم لیگ (مودودي افکار) په نوم اسلامي نهضتونه په کړنو جلب او جذب اخته و د پاکستان د اسلامي گوند مشر قاضي حسین احمد او نور غړي یې هغه وخت کابل ته تلل او راتلل خو د جوانان مسلمان د غړو د ناکام پاڅون نه وروسته د وخت حکومت د دوی په تگ راتگ بندیز ولگاوه او بیا هماغه و چې قاضي

حسین احمد اوبو کې لوټه کېښوده خپل ساز او سامان یې بدل کړ او کابل ته به د تجارت او تاجر په نوم او بڼه راتللو د کاسې لاندې یې نیمه کاسه یښې وه بیا به یې په پټه د برهان الدین رباني او د اسلامي غورځنگ له نورو مشرانو او غړيو سره لیدل او د افغان حکومت په وړاندې به یې هڅه ول لور یې پر لوټه تېره کاوه او خپل ماموریت یې تر سره کولو.

د کمونستانو کوتاده او د روسانو یرغل نور د گاونډیانو کار اسانه کړ او په ښکاره ډول یې د کابل حکومت مخالفینو ته غیږې پرانیستلې اسلحې او پیسې یې ورته راټولې کړلې او تر سنگرونو یې ورورسولې خبره ډاگیزه او د شف شف په ځای شفتالو ته ورسېده. د کمونستانو ظلم او تشدد او د سرو روسانو یرغل او په یو اسلامي هېواد کې د اسلامي شعایرو توهین او سپکاوي اسلامي نړۍ هم دې ته وننگوله چې د افغانانو مبارزه د کفر او طاغوت په وړاندې حقه او جهاد وبولي او ملاتړ یې وکړي.

همدې شپې ته چې امریکا او اروپایانو پوره اویا کاله انتظار ویستی و یوه غوږه او وړیا مړۍ شوه او ټولو د مجاهدینو ملاتړ ته ملا وتړله. د امریکا جمهور ریس ریگن د تنظیمونو رهبران واشنگټن ته ویلل ان تر دې چې د اسلامي حزب مشر مولوي محمد یونس خالص ریگن ته هم د اسلام د منلو او قبلولو بلنه ورکړه او د حزب اسلامي مشر انجنیر حکمتیار هم د ریگن په بلنه واشنگټن ته ولاړ خو د ریگن سره د لیدلو او ملاقات غوښتنه یې ظاهراً رد کړه.

د امریکا لاس د تیرې لاندې و او د خپل مطلب له پاره یې بیا هم دوی ښه ډېر ونازول او تر اخره د انجنیر حکمتیار ونډه او برخه تر نورو ډېره او غوږه وه.

که څه هم مجاهدین لکه د تاریخ د تیرو پېښو په شان ټول عام ولس و چې د کفر او الحاد په وړاندې یې تورې ، لرونه ، تبرگی او خپل زنگ وهلي ټوپکونه راواخیستل او په تش لاس د یوه نړۍ وال مادي زبرځواک په وړاندې ودرېدل په پټه او ښکاره یې گوزارونه پیل کړل خو دا ځل نړۍ بله وه او لکه د انگریز ، مغل او نورو یرغلگرو په څېر زموږ مبارزینو ، غازیانو او مجاهدینو خپله ملي او طبیعي مشري نه درلوده او د نورو په لاس د جوړو شویو تنظیمونو په سیاسي چوکاټ کې پرېوتی وو که څه هم یو اسلامي گوند د ثور تر انقلاب وړاندې په کابل کې جوړ شوی و خو دلته حالات بدل شول او په همدې وخت کې نابیره یو نظامي جنرال د پاکستان لومړی وزیر ذوالفقار علي بوټو وواژه او واک یې ونیوه.

دا جنرال ضیاءالحق نومیده او په ښکاره یې ځان یو مسلمان او د اسلامي عقیدې او مبارزې مخکښ څرگنده وه خو وروسته یې اعمالو ښکاره کړه چې بشره د انسان او کار د شیطان و.

د سیاست او د دنیا نه ناخبرو مظلومو او بې وزلو افغانانو ضیاءالحق هم لوی مجاهد او غازي گڼلو ټولو مهاجرو میندو به ورته د هر لمانځه پسې سم لپه لپه دعاگانې کولې د ټولو زړونو کې یې ځای خپل کړی و او دومره مینه ورسره مظلومو او بې کوره مهاجرو لرله چې کابو د هر نوي زېږېدلي هلک نوم به خامخا ضیاءالحق ایښودل کېده. جنرال افغانان خپل وروڼه بلل ، پاکستانیان یې د اسلامي عقیدې له مخې انصار او افغانان یې مهاجر گڼل او ویل به یې چې که په افغانانو اوس جهاد فرض دی نو په موږ یې حمایت او ملاتړ فرض دی او د افغانستان روان جهاد یې په حقیقت کې د پاکستان دفاع گڼله ، په همدغه وخت کې د جهاد سنگرونه ښه تاوده و ډېر دولتي تاسیسات،

پوستې او وسلې مجاهدينو نيولې وې او دا بری همداسې په کش کې روان و چې ولس هم د کمونيزم خلاف ، نړۍ يې هم مخالفه وه او اسلامي نړۍ هم ښه پوره خواخوږي درلوده نو ددوی ټولو مرسته د مجاهدينو سره وه او جهاد په برياليتوب سره روان و چې جنرال ضياء الحق ته دا بری د مجاهدينو ورورولي او اتفاق ښه ښکاره نه شو او فکر واخيست چې که د نړۍ والو همداسې مرستې او خواخوږيانې وي نو لري نه ده چې په څو مياشتو کې روسان تېښتې ته اړ شي ميدان به پرېږدي مجاهدين او عام ولس به قدرت ونيسي او بيا به يو سم قوي او منظم حکومت رامنځ ته کړي نو دا وخت به زموره هيلې هسې لکه د لمر وړانگو ته پر يخ ليکل وي او بس.

افغانستان به د نړۍ اتل او نازولی شي او دا ستينگر ، لوناگان ، کروز دا موډرنې او پرمختللي ټولې تخنيکي وسلې به د دوی حکومت او ملي اردو ته پاتې شي چې بيا به يې نو دوی د مقابلې او پرتلې وړ نه وي او د پښتونستان او ډيورنډ مسله به ددوی له واک او اختيار نه وه ووځي وايي باغ چې پوخ شي باغوان يې کور شي د جهاد بريا ، ثمر او ظفر همدغو اندېښنو په سر واخيست او بالاخره يې د مجاهدينو د ويشلو ، تابع کولو او راخپلولو په نيت د مجاهدينو يو دوه تنظيمونه درې څلور او اخر اووه کړل او به يې له سره خړې کړې ، هر يو يې من من کړ او بالاخره يې سره غوښه او جاړه کړل.

يو ځل خو يې په اصطلاح د روسانو د يرغل نه مخکې د مهاجرو ويستلو ته هم ټټر وډبولو او د تره کي سره خبرو کولو ته تيار شو خو د نړۍ والو فشار بېرته غلی کړ او خدايزده چې څه پېرل او پېرودل يې غوښتل.

د پاکستان علماو هم په ټوليز ډول د خپل حکومت مصلحت او ناروا

پالیسي مخکې ورله هرې مذهبي ډلې يو يو رهبر تر وزر لاندې کړ شيدې يې پرې راپرېبنودې او په سپين لباس او سوچه ږيرو يې په کچه کاپو تول شروع کړ.

د مجاهدينو رهبران ډېر شول خولې او خبرې ډېرې شولې او اختلافات رامنځ ته شول د تنظيمونو ځينې قومندانان هم د پاکستان پوځ په مستقلة توگه په لاس کې ونيول ، پالل يې او په شا يې ټپول تنظيم بازي او قومندان بازي هم پيل شوه او په همدې وخت کې د جهاد تر څنگ د افغانستان د قيمتي کاپو د کانونو کيندل او شخصي کيدل هم پيل شول لاجوردو ، لالونو او زمردو پسې هم نړۍ وال سوداگر راغلل او ورو ورو يې د سيمې قومندانان خپل کړل او په شمالي ولاياتو کې خپل منځي اخ او ډب هم پيل شو.

د لومړي ځل دپاره د تنظيمونو په ځينو چاپي خپرونو کې د خپل منځي جگړو خبرونه هم راغلل عام افغانان او مهاجرين يې ډېر خواشينی کړل خو د افغانستان دښمنانو به بيا ورته دلایل لټول او افغان مهاجرينو ته به يې ذهنيت ورکولو چې هغه فلانی منافق دی او فساد يې خپره ولو او بلخوا بيا په همدې وخت کې ځينو قومندانانو ته د ښوونځيو ، پلونو ، بندونو ښارونو او نورو عام المنفعه ځايونو د وړانولو او سوځولو درسونه هم ذهنا ترزيق شول فتواگانې هم ورکړل شوې ، د افغان دولت ښوونکي ، عام مامورين ، ډاکټران ، انجنيران او ښاريان د کفر ، الحاد او کمونيزم تر بيرغ لاندې واجب قتل وبلل شول او پر هر ځای د توپونو ، راکټونو ، بمونو او ځمکني ماینونو ويشتل او يښودل جایز او روا وگڼل شول دا ډاگيزه شوه چې کاپی به پوست نه شي او دښمن به دوست نه شي مار په لستونې کې ځای ونيوه او ښه په ارامه يې خپل کار کولو.

په وطن مين او هونبنيار افغانان چې لکه صرافان د دښمن قلمبې روپۍ يې پېژندلې او په شوم غرض يې پوهېدل هغوی دمخې ترور او وژل کېدل.

کيمپونه جوړ شول د پاکستان د حکومت له خوا د افغان کميشنرۍ په نوم د افغانانو د ستونزو د حل په پار پاکستان ځانگړي دفترونه جوړ کړل او په کيمپونو کې ښوونځي او مدرسې جوړې شوې د ښوونځيو په تعليمي نصاب کې يو نوی مضمون د نظامي په نوم ورزيات شو او ځوانانو به هره ورځ په ملکي ښوونځيو او مدرسو کې نظامي او جنگي زده کړې هم کولې د حساب او لوست په کتابونو کې هم د قلم ، کاغذ ، رنگ ، انار او مڼې په ځای د تورې ، ټوپک ، وښې ، شهيد ، مرمۍ او د کارتوسو نومونو ځای ونيوه ، د ديني علومو په ساعت کې هم د هجرت ، جهاد ، شهادت او شهيد د وینو د اجر او ثواب کيسې او مسلې کېدلې او ځوانان به سنگر ته هڅه ول کېدل. چې په خدا مري نو ژړولو ته اړتيا نه پاتې کېږي په شهيدو کې زهر ولړل شول د ښوونځيو پر دېوالونو ، سفري سرويسونو او ریکشو پر شاگانو به هم همدا ډول شعارونه او سپېڅلي احاديث ليکل شوي وو ، جهاد د قيامت تر ورځې دوام لري او موږ چې تر څو ژوندي يوو جهاد به کوو ، د کشمير مظلومان به هم ازاده وو او د فلسطين خپلواکي هم خپل فرض گڼو .

د افغانستان انقلاب د سيمې حالات هم لکه د يوه پلان شوي ليکل شوي فلم او ډرامې غوندې بدل کړل په ايران کې هم انقلاب وشو او د رضا شا پهلوي سلطنت مذهبي اخوندانو د روح الله خميني په مشرۍ راړنگ کړ.

د افغانستان حکومت لا له پخوا د ايران سره سياسي ، حقوقي او کلتوري مشکلات درلودل ايران د هلمند په اوبو څو واري اعتراضونه کړي وو او د دې اوبو ویش يې غوښتلو که څه هم دا سياسي لانجه د پاچا په وخت کې د وخت تکره او ځيرک لومړي وزير محمد موسی شفيق په معقول ډول حل کړې وه خو بيا هم ايران ځان د اريايي لرغونو ميراثونو وارث گڼلو او د همدې کبله يې تل د افغانانو په علمي او معتبرو کلتوري لرغونو اثارو ، کتابونو ، اشخاصو او تاريخ دعوي کولې او په پټه توگه يې په افغانستان کې توکمپالې او مذهبي راپارونې کولې نو د کمونستانو د ثور انقلاب د ايران بخت هم وځلاوه او په اوبو کې يې ډېوې بلې شوې.

د افغانانو نفاق ، زذالت او شيطانت ته يې ښکاره مټې رابډوهلې او د پاکستان پر خلاف يې اته جهادي تنظيمونه رامنځ ته کړل د امدادی خميني ، مهدي ، سپاه پاسداران او ... په نومونو يې نظامي غونډونه جوړ کړل او بيا يې روزل شوي خلک افغانستان ته راوليږل ډېر افغان ځوانان يې د جنت ، حورو او مذهبي جنون په څپو کې د عراق سره د ايران د ناروا جنگ قربانيان هم کړل.

اخواندانو په يوه لاس کې دوه هندواني ونيولې هم د روس ملگرتيا او هم د تنظيمونو بنسټگر.

روسان هونبنياران وو اوولس هېوادونه يې نيولي وو د افغانستان گاونډ ته رارسيدلي وو خو په اوبوو کالو کې يې دا نيت نه وو چې افغانستان ته راشي ځکه چې د افغانانو تاريخ يې لوستی و او په دې پوهېدل چې دلته په نولسمه پيړۍ کې د دوي د سترگو په وړاندې انگرېزان مات شوي وو ، مغلو تر هنده کابو درې سوه کاله بې غمه او ارام حکومت کړې و خو په افغانستان کې يې يوه شېبه هم ارام نه و کړی

او په کلمو کې يې د بې غمۍ اوبه نه وې تودې شوې که څه هم په وحشت يې د افغانانو له ککرو منارونه جوړ کړي و او د ژونديو انسانانو نه يې د خټو کلاگانې جوړې کړې وې خو بيا هم افغانان ورته تسليم نه شول او مغل ترې وتښتېدل ، خو هوبنپاره مرغۍ که نښلي نو بيا په يو وار په ډېرو لومو کې نښلي ، روسان پرچميانو وهڅه ول او ورته يې له ورېځو اوبنان جوړ کړل چې ټول افغان ملت زموږ سره دې مخالفين فقط د گوتو په شمېر دي ستاسو او زموږه د زوره نه دي او په يو څو مياشتو کې به وځپل شي د ډېرو امسا د يوه گېډۍ ده او بس روسانو ټول ملکونه بې ټکه او بې ټوکه نيولي وو د افغانستان گاونډي هېوادونه يې په يوه ورځ کې خپل کړي وو ، پر تاجکستان يې گهيځ وختي برید کړی و او په څو شېبو کې يې ونيوه ، تاجکانو ويل روسان سهار وختي راغلل او موږ لا د سهار چايونه ، نه وو چښلي نو همدا لامل و چې هر يوه به ويل چای ناخورده جنگ نه ميشود يعنې ټول وطن يې د چايو قرباني کړ جنگ تريخ دی خو کيسې يې خوږې دي.

د روسې هوبنپار ولسمشر برژنيف پرچميانو او کارمل به ذات خود دومره خر کړ چې د هغه د درواغو په خبرو لکه غر غوښه او سيند بنوروا ، نو بس راځه ، تېروتل او د سرېښتو ډنډ ته راپرېوتل . د کمونستانو د ظلم ، نيونو او وژنو نه عام ولس تنگ او هر سړي غوښتل چې ددغه محشر نه خپل سر په سيوري کړي ځکه هم ځمکه جنگ لکه د اور تبي سره کړې وه او هم له پورته روسي چورلکو درانده درانده د نيپال بمونه راوړول د هرات ښار يې پر سرو وينو سور کړ او د کونړ په کيراله کې يې په سلگونو خلک په يوه ورځ ژوندي د خاورو لاندي کړل .

ځمکه هغه سوځي چې اور پرې بل وي نو ولس اړوت چې د ډيورنډ له کرښې واوړي او بنکته پښتونستان او پاکستان ته سر اوباسي.

له ډيورنډ بنکته د افغان مهاجرينو په نومونو يو شمېر کيمپونه هم جوړ شوي وو او خيمي په کې لگېدلې وې ، که څه هم جنرال ضياءالحق افغانان خپل وروڼه او مهاجر بلل خو د پښتنو ستر مشر د عدم تشدد باني د نوبل د سولې نړۍ والې جايزې ته کانديد او د گاندي هم مهاله او سيال سياستوال خان عبدالغفار خان بيا دا جنگ د روس او امريکا جنگ بللو او ويل به يې جنگ اصلا د دوو لويو قدرتونو دى خو له بده مرغه د سيالۍ او زور آزمياى ميدان يې افغانستان دى سروڼه ، کورنه او وينه زموږ توپري او وړانيري غرونه به موږ سوري کوو او مزي به نور خلک پرې کوي.

افغانان يې خپل وروڼه بلل او پښتونخوا يې د دوى خپل پلارنى هېواد بللو دوى يې په خپل کور کې ميلمانه بلل او يوازې هغه افغانان يې مسافر او مهاجر بلل چې له اټکه بنکته اوسېدل.

پاچا خان به ويل دا پردى جنگ به ټول افغانان او په ځانگړي توگه پښتانه بې کوره او بې اوره کړي ، هره مور به بورجنده کړي ، هره خور به بې وروره کړي ، هره ميرمن به کونډه او سرتوره کړي او هر بچى به بې پلاره کړي دا جنگ به اخر خپل اصلي رنگ را اوباسي او افغانستان به په ډلو او ټپلو وويشي ، دا جنگ به د هر افغان او هر پښتون کور او دروازې ته راورسيږي او د افغان وينه او سر به بيا د يوه چرگ د وينې او سر هومره ارزښت هم ونه لري.

يو به د بل د وژلو فتوې ورکوي او مرگ به يې جايز گڼي پاچا خان به دا هم ويل چې روسان به مات شي خو بيا به امريکا يکه تازه شي او

هيڅوک به يې نه شي رامهر کولای د نړۍ وال قدرت انډول به خراب
شي او امريکا به هر څه په خپله خوښه او اختيار کوي او....
د باچا خان ويناوې لکه ملغلرې بيا وروسته شاعرانو سره وپيلې نغمې
شوي ، ترانې او سندري شوي:

په خپل وطن کې جنگ را په سر دی
هلته هم زه مرم دلته هم زه مرم
پردی غوبل دی پردی اشر دی
هلته هم زه مرم دلته هم زه مرم
زما گرېوان يې ريښې ريښې کې
زما وجود يې اندام اندام کې
پردی ټوپک دی پردی سنگر دی
هلته هم زه مرم دلته هم زه مرم
کوڅه کوڅه مې د زړه په وينو
روزانه لامبي زه ورته گورم
ما په ما وژني کافر هنر دی
هلته هم زه مرم دلته هم زه مرم
ای نړيوالو امن دوستو
د جنگ پرستو مټ د نيوو دی
په ما قيامت دی په ما محشر دی
هلته هم زه مرم دلته هم زه مرم

څه سر به مو خوږه وم دا مهال دوه لوی کيمپونه په پېښور کې جوړ
شوي وو يو د کچه کې په دښته کې (اوسنی حیات اباد) او بل د

ناصر باغ په وچ ډاک کې د خیمو تر منځ یو نیم د خامو خټو گټو جومات هم جوړ شوي و د سوري پل لاندې یو نیم دوکان هم جوړ شوی و او ښوونځي او مدرسې هم جوړې شوې وې. په کچه گرۍ کې هم د تابوتونو او ترکانانو دوکانونه جوړ شوي وو هره ورځ به په سلگونو تابوتونه خرڅېدل او د جهاد شهیدان به په کې خښېدل د تابوتونو د دوکانونو سره څنگ په څنگ د جهادي او جنگي ترانو د کیسټونو دوکانه هم ښه په خوند کې روان وو او د جگړو ، شهادت او ازادۍ ترانو ښه بازار موندلی و ، خود وطن ، خاورې ، لیل ، گل ، بلبل ، گودر ، لونگو او عشقي شعرونو ځای فقط د تودو سنگرونو ، غزا او جهادي ترانو نیولی و او:

ای زما وطنه د لالونو خزانې زما
ستا هره دره کې دي د تورو ښانې زما
زه یم ستا له خاورې ته زما له مینې جوړه یې
ته مې د غیرت او د پښتو رنگینې جوړه یې
ته مې د نیکه او د بابا له مینې جوړه یې
ستا زړه کې پرته دي ټولې تللې زمانې زما
سترگې مې لوگې شه ستا د خاورو د کورونه
عقل مې ایرې شه ستا دپاره د فکرونونه
څار شمه قربان شم ستا د غرونو نه سیندونونه
ستا هر دره کې دي د توري ښانې زما
ستا عزت چې نه وي زه به نوم او عزت څه کړمه
ته چې خوار او څار یې زه به خوب او راحت څه کړمه
ستا سر چې وي ټیټ نو زه به شان او شوکت څه کړمه

مسته به دې خاوره کړم په مینې مستانې زما
یا به دې زه سیال کرمه وطنه د جهان
یا به ستا په پښو کرمه تورې خاورې ځان
زه به درې وړې شم خو تا به کرم ودان
زه هغه پښتون یم تا ته یادې افسانې زما
ای زما وطنه د لالونو خزانې زما
یا

وطن جنت نشان دی گلان په کې کرمه
په ما د ځانه گران دی گلان په کې کرمه

د خلکو د ذهن نه وتلي وو او حتی د ملي شاعر ملنگ جان شخصیت هم حالاتو د پوښتنې لاندې راوستی و چې محکوم پښتونستان او محکومو پښتنو ته یې نغمې ویلي وې او بالاخره یې خپل ژوند په همدغه لاره کې قربان کړ چې البته د پښتونستان د دښمنانو له خوا یې د سوارلی، موټر د کابل جلال اباد په لار کې چپه کړای شو او ډیریور چې خپل کور یې لا پخوا ویستی و خپل سر یې هم ژوندی، روغ او جوړ لاهور ته وویست خو د ځینو معلوماتو له مخې هغه هم بیا په لاهور کې ناپېژاندو کسانو سمدواره ووژلو او بنایي لامل یې هم همدا و چې د ملنگ جان د وژلو کیسه رسوا نه کړي او د داود خان د غضب سبب ونه گرځي خو په هر حال د افغانستان دښمنان پخپل پلان کې بریالي شول او هغه بلبل یې د تل دپاره چپ کړ چې ویل به یې:

زه پښتون یم زما روح پښتونستان دی
بې له روحه څوک ژوندون نه شي کولی

زما خوښ د ازادۍ نام وښان دی
اسارت زما ارواح نه دی منلی
زه پښتون یم پښتونواله مې خوښېږي
سرو مال د پښتونوالي نه خیرات دی
که مې سرې وینې په دغه لار توپېږي
زما وینې د وطن د سر زکات دی
هغه سر چې قومیت کې خاورې کېږي
خاورې نه دی تر قیامت پورې حیات دی
پتنگ کله د ډیوې نه روی گردان دی
په ډېر فخر سره یې خپل بدن سپزلی
زما تن کې که هډوکي دي که غوښې
دغه واړه د وطن آب و دانه ده
د وطن نه به یې قربان کړم گوښې گوښې
هر اندام مې ددې لارې نذرانه ده
ما کې شته د پښتونوالي پوره نښې
خدای راکړې د همت ښه خزانه ده
ابې کړې راته غوږ کې دا بیان دی
که بې ننگ وي پی مې نه دي وربښلي
په کوم ځای کې چې پښتون وي لوبېدلی
که اول وي که اخر د پښتون مال دی
که سل ځله وي په وینو لمبېدلی
خو بیا هم پښتون گټلی استقلال دی
اکثریه خلکو پخپله ځان سپزلی
چې پښتون ورته ښودلی توره ډال دی

پښتنو ته رب ورکړی کلک ایمان دی
 له مبدانه چېرته نه دی تښتېدلی
 زه پښتون د پښتون زوی پښتونزاده یم
 ټول جهان زه پېژندلی چې پښتون یم
 زه ددې خاورې د غېږې پرورده یم
 دغه خاوره مې لایلا زه یې مجنون یم
 قربانۍ لره حاضر او آماده یم
 زه مین د خپلواکۍ په ښه قانون یم
 نو زما ملنگ جان دا عهد و پیمان دی
 ما خپل ځان پښتونستان ته وربښلی .

په عامه اصطلاح د هجرتونو لړۍ همداسې گړندی روانې وي او
 افغانان درگړده له هېواده وتل څوک ایران ، څوک اروپا او امریکا ته
 تلل او ځینې غریب او غوربه خلک بیا ایله دومره وو چې د ډیورنډ له
 کرښې ښکته پورېوتل.

عبدالمحمد جان کاکا چې هغه وخت ښه خط او بریت زلمی و او د
 سرو روسیانو ظلمونو اړ وېست چې په وړاندې یې ټوپک راواخلي او
 عملي جهاد پیل کړي خو چې پام یې شو خپل دوه بې موره ماشومان
 یې نېغ سترگو ته ودرېدل بیرته یې سمدستي د ټوپک راخیستو او غر
 ته د ختلو سوچ پرېښود او د کلي او وطن نه د وتلو په فکر کې کېوت
 ټوله شپه یې ښه فکر وکړ په سبا یې په خپل کور لاس تېر کړ د
 غریبۍ کور و خاص قیمتي او د خرڅ څه په کې نه و ټول عادي او د
 دهقانی سامان و خو بیا هم د کلونو کلونو کور او مال و پرېښودلو یې
 ډېر زور غوښتلو ځکه کور ته کوره کی او واده ته واده گی نه ویل کیږي

په هر حال کې خامخا دروند وي ، له ويږې يې چا ته د زړه حال هم نه شو ويلای ځکه حالات ډېر ترينگلي و او د خلقي حکومت د ظلم نه هر سړی په ويږه کې و هيچا په هيچا باور نه شو کولای حتی سکه وروڼه له يوه بله وېرېدل او د زړه خبرې زړونو کې امانت پرتې وي ، حکومت مخبران درلودل او ډېر خلک په خپلو خبرو نيول شوي وژل شوي او نادرکه شوي وو هر څوک له خپل سيوري وېرېده او خلکو به ويل چې نن سبا دېوالونه هم خبرې کوي.

هر چا په خپلې خولې لاس ايښی و لکه شيخ فريده پټه خوله دې بهتري ده گنډلې شونډې گرځېدل.

عبدالمحمد جان کاکا چې کليوالو په عامه لهجه ماجان بللو د همدې وچ کوټ د کلي مومند و او د کوټ ولسوالي يې خپله ولسوالي وه. تېر کال يې ميرمن مړه شوې وه او همدا دوه نښې ترې پاتې وې زوی ته به يې له نازه کشو او لور ته شرو ويله.

د ژمي لنډه ، تنگه او يخه ورځ وه ماجا ماشومان خپلې سپين سرې مور ته وسپارل او پخپله هديرې ته ولاړ د مېرمنې قبر ته کېناست گرد چاپير به يې خپل ښکلي وطن ته ليدل او ژړل به يې غوږونه يې هم شک نيولي و چې به د چا د خبرو يا د راتلو ښکالو شوه ژر به يې سترگې پاکې کړې او ځان به يې غلی کړ چې لارويان يې ونه ويني او د زړه په خفگان يې پو نه شي ټوله ورځ يې خپلې ځوانيمرگې مېرمنې ، پلار ، نيکونو او هديرې ته دعاوې وکړې. مياشت مخکې کلی روسي خرڅکو لوټې لوټې کړی و او د ماجا خپلوان او ډېر کليوال شهيدان شوي وو پر قبرونو يې لا شنه گيا وچه شوې نه وه

ماجا قبرونو ته کتل او هر يو يې سترگو ته نېغ ودرېده لمر په پرېوتو و
 د غر لمن لکه د شهيدانو هديره تکه سره وه ماجا هر يو مخاطب کړ او
 په زړه کې يې ورسره پته خدای پاماني وکړه بيا يې خپل نيکه مخاطب
 کړ او ويل يې تاسو خو انگريزان مات کړل خو دا ځل مور له خپلې لمن
 اور اخيستی دی اوس د بلې لويې بلا په خوله کې پرېوتلو او ددې بلا
 ماتول ډېر گران دي ځکه چې بيرغ يې زما د وروڼو په لاس کې هم دی
 او دوی ورسره مله دي بيا يې ټولو ته دعا وکړه پوزه او اوبښکې يې پاکې
 کړې لوند دستمال يې جب ته کړ او له هديرې په سلگيو سلگيو مخ
 په کور ولاړ خواشینی و خو ناهیلی نه و ويل يې دلته د ډېرو زورورو
 ښکرونه مات او د ظلم بېړۍ يې ډوبې شوي دي د دوی غاښونه به هم
 مات شي ، چيرته د خدای زور او چيرته د مخلوق زور ، که غر لوړ دې
 خو پر سر يې لار شته ، روس به څه وي او زور به يې څه وي کلمه يې
 تېره کړه او کړل يې سل زامن د سپي او يو د زمري .
 بس همدا روانه اونۍ لا تېره شوې نه وه چې ماجان دسپي په تياره کې
 په دوو خرونو او کچرې باندي د تن جامې بار کړې او غلی د شينووارو
 په لورې وخوځېد د تورو غرونو او سپينو واورو مسافر شو لاره د مرگ د
 خطر سره تړلې وه ځای په ځای ماینونه ، امنيتي پوستې او د روسانو د
 خرڅکو گزمې يو په بل پسې روانې وې ، ماجا خپل مشر زوی کشو پر
 خره ، سپين سرې مور يې پر کچرې او شرو يې په شا کړه کله به چې
 کوم يو وټوخل يا به يې څه ويل غوښتل نو ماجا به ژر ورته پر خولې
 لاس کېښود او خبره او ټوخی به يې په کې وچ کړ د خپلو پښو تڼاکې
 او زخمونه يې د هيبت او ويرې د لاسه لا بېخي ليدلي هم نه وو ، ماجا
 د همدې سيمې سرې و نو ځکه د مري ژوندي له کبله په سيمه کې
 بلد و که څه هم پر دغو کړنگونو کله نه وو تللی خو د اټکل له مخې

پوهېده چې څنگه بايد له ډيورنډه کرنې ها غاړې ورواوري بله دا چې
خړه او کچرې هم تر ډېره د نورو پلونو اندازه لگولای شي او خپله هم
لاره سمولای شي بس دلته هم کچره مخکې او دوی ورپسې وو.
د شپو شپو مزله وروسته له کرنې واوښتل او په پوښتنه پوښتنه د
ناصر باغ کیمپ ته ورسېدل.

در پیمه برخه

ما جان د ناصر باغ په پنډغالي کې د خیمې او ورو ورو د کورگي خاوند شو ځينې خلک د افغان کمیشنري له خوا په دفتر کې ثبت او راجسټر شوي وو او د کور د شمېر په کچه به ورسره هره میاشت د وړو ، غورو ، مالگې او تیلو مرستې کېدلې او د رسمي راشن کارډ له مخې به ورکول کېدل ما جان لا په دغو کیسو نه پوهېده سترگې یې مړې وې او غوښتل یې چې د خپلو مټو له برکته یوه حاله مړۍ پیدا کړي او لکه د انګورو تاک پر بل بار نه شي.

پېښور داسې یو ښار و چې د پاچا او گدا دواړو بېړۍ په کې خدای پورې ایستله او هیڅوک وړی نه پاتې کېدلو.

د ما جان د پښو تپونه لا نه وو سره ورغلي چې د روزگار په لټه کې شو وخت و او لکه برېښنا ځغلېده څه وخت وروسته کښو هم لږ را زلموتی شو او کله نا کله به یې د خپل پلار سره کار ته ملا تړله د خیمې ژوند یې هم د خټو ، گټو په یوه خام کورگي بدل شو او خور یې شرو د کیمپ ښوونځي ته تلله ، ماشومه شرو ایله درېیم ټولگي ته رسېدلې وه لیکل او لوستل یې هم لا سم نه شول کولای چې له ښوونځي وویستل شوه ، ما جان بل واده کړی و او دا وخت شرو په کور کې وړې خویندې او میره مور هم درلوده که څه هم د شرو میره مهربانه میرمن وه خو بیا هم وایي مور چې میره شي نو پلار هم پلندر شي د کور کارونه ډېر شول او شرو د کور میرمن شوه ، په افغانانو کې او بیا په ځانگړي توگه پښتنو کې لا تردې وخته د نارینوو تعلیم هم د صفر سره ضربېده یعنې عصري زده کړې د هیواد په کچه بېخي هیڅ وې ښوونځي او سینماگانې د خلکو له خوا سوځول کېدلې او د ښځو ښوونځي خو بېخي کفر گڼل کېدل او د ډېر پخوا نه سوځول کېدل ان د غازي امان الله خان واکمني هم د همدغو مشکلاتو ښکار شوه او د

هغه په اصلاحاتو د کفر ټاپه ولگېده او د واکمنۍ تخته يې د سقاو د زوی په مشرۍ يوه ډله غلو واروله.

عامو خلکو يوازې د ښځو ښوونځي بد نه بلکې د خپلو لونیو او خویندو تعليم يې هم بد گڼلو او د شرم او پېغور کار ورته ښکارېده.

هر چا به په عامه اصطلاح ويل ښځه يا په کور ده يا په گور ، که څه هم پښتانه ټول مطلق مسلمانان دي او په اسلام کې تعليم او زده کړې ته لومړی مقام ورکړل شوی دی او د پيغمبر عليه السلام د مبارکو ويناو له مخې زده کړه په نر او ښځه لازم او ضروري گڼل شوې ده پښتانه په دين سر او ځان قربانوي خو دې مهم اصل ته يې شا کړې ده او د ښځو په زده کړه لا تر اوسه اکثره شرميرې.

عجبه يې دا ده چې د کور ، کروندې ، اوبو ، خاشاکو او ځمکو کار پرې کوي ، په لکونو لکونو ولور او دنيا پرې اخلي ، ورور او پلار يې د خپل واده او ناوې په بدل کې ورکوي ، د جرگو ، بديو ، تربگنيو او دښمنيو په تپس کې يې د مقتول کورنې ته په ډولۍ کې کېښوي خو په زده کړې يې شرميرې.

خير شرو دا وخت د وطن د دود له مخې ديارلس کلنه او پېغلوټې شوې وه ، په اصطلاح دلته تر لسو کلونو پورته جلی پېغله بلل کيږي ، ريباران پرې مرکې جرگې کوي او خپلو زامنو ته يې غواړي شرو هم د کلتور له مخې دا وخت بايد د يو يا دوه بچيو مور وای . د ښوونځي همدا وروستۍ شپې وې چې يوه ورځ نابېره يوه ډله سړي د ښوونځي له يوې گوډې شوې ښځينه ښوونکې سره د ښوونځي انگر ته رانوتل شرو او نورې جونې هم په غولي کې ولاړې وې د رخصتۍ زنگ ټنگېدلې و شرو هم لا سور لمر ته ولاړه وه ښوونکې له ترجمان سره په پښتو خبرې کولې او ترجمان په انگليسي اخته وو ، د يوه

درېشي كړي كس په غاړه كې كيمره څرېدلې وه او گوډې ښوونكې سره يې په اشارو خبرې كولې د ښوونځي تصويرونه يې اخيستل او د كيمري شراكا يې ختله ، بيا يې لاس پر تندې ونيوه او د بل لاس په گوته يې هغه وړاندې جنكيو ته اشاره وكړه ښوونكې پو شوه او هغه جونې يې عكاس ته راوبللې خو ټولې رانغللې ښايي ځينې به له پرديو سړيو شرمېدلې ، ځينې به ويرېدلې او ځينو به نه غوښتل .

د پښتنو كلتور لږ سخت دی پردی نارینه حق نه لري چې د بل چا تور سرو ته اشاره وكړي او پښتنې جونې هم نه غواړي چې له يوه پردي سړي سره خبرې وكړي ، واړه ماشومان د كيمري واله پسې وو او پرې راټول وو خو دوی لري ولاړې وي او ښايي فكر به يې كولو چې دا پردي سړي او دا انگرېز څنگه راغلی دی كه څه هم دا وخت افغانستان او افغانان د نړۍ د مطبوعاتو د سر ټكي وو او ډېر ژورنالستان به كيمپونو ته راتلل خو خلك ساده وو او په هر څه ژر نه پوهېدل د گوډې ښوونكې له اشارې سره جونې ولاړې خو شرو لا ولاړه وه چې كميره مين ورنږدې شو ، ښوونكې ورته وويل دا يو خبريال دی امريكا نه راغلی دی زموږ د ښوونځي عكسونه اخلي او بيا زموږ سره مرسته كوي ، شرو هيڅ ونه ويل او په پټه خوله يې د خپل ځادر پيڅكي خولې كې نيولې و عكاس خپله كيمره له غاړې راوويسته او د شرو عكسونه يې واخيستل ورځ وه او تېره شوه شرو كور ته ولاړه پر ټوله لاره پرېشانه او تروره ښكارېدله لكه څه يې چې ورك كړي وي يوه وېره او ترهه يې په زړه ننوتې وه ښايي له دې وړېدله چې د عكس نه ورته كوم جينجال او كيسه جوړه نه شي څوك ورته پيغور ورنه كړي او د كورنۍ عزت يې خراب نه شي پلار او خپل ورور يې ټوله شپه سترگو سترگو ته كېدل او تر سبا يې سترگې پټې نه كړې كه څه هم په زړه

کې به ورتېر شول چې تصوير يې د ښوونکې په خوښه او د خلکو په مخکې عکاس واخيست خو بيا هم پښتنې ميرمنې له تور او تهمنه وپرېرې او وايي ترڅو چې رښتيا راځي نو درواغو به کلي وران کړي وي ، اکثره خلک په رښتيا هم خپل غوږ ته لومړۍ نه گوري که ورته وويل شي چې غوږ دې سپي يور نو سمدلاسه په سپي پسې ځغلي ډېر خلک د بې ځايه ننگ او غيرت قربانيان شوي دي او احساساتو يې کورونه وران کړي دي همداسې ډېرې پېښې او کيسې شرو ليدلې او اورېدلې وې نو ځکه يې ماشوم ذهن نارامه و او د سوداگانو سيند لاهو کړې وه خو د وخت په تېرېدو سره يې ورو ورو د عکس کيسه او صحنه له ذهنه بېخي ووتله.

وخت په منډه روان و شرو نو اوس د پلار هغه ماشومه شرو نه بلکې پېغله شوې وه او د کور په څلورو دېوالونو کې را ايساره وه ، ټوله ورځ د کور ، خويندو ، پلار او ورور په خدمت بوخته وه ، د سهار د لمونځ پسې سمدستي د انگړ جارو ، د سهار چای او د لوبښو مينځل يې لومړني کارونه وو ، بيا به يې وږه وه اخکښل او د غرمې په پخلي به بوخته شوه د تندي خولې به يې لا وچې شوې نه وي چې د خيرنو کاليو پند او سوبارې به يې راواخسيت او د کالو په پرېولو او د سوبارې په غربولو به اخته شوه ، په همدې شپو ورځو کې ورپسې د ريبارانو جرگې او مرکې هم پيل شوې ډېر خلک به تلل راتلل او خپلو زامنو ته به يې غوښتله ، ښکلې سره سپينه او پټه خوله جلۍ وه نو ځکه له گوندپيانو واخله تر خپلو خپلوانو د هر زلمي مور ورپسې وه ، په افغاني ټولنه کې د جلۍ يا په اصطلاح د خور او لور د ورکړې ټول واک او اختيار د پلار او وروڼو په لاس کې وي او هر څه چې د پلار يا ورور خوښه وي هماغه به کيږي که يې ږوند ته ورکوي که يې شل ته ورکوي

که يې زور سپري ته ورکوي او که يې په بدل او بني ورکوي او که يې سيند ته غورځوي بس جلی د څه ويلو اختيار نه لري که څه هم د وطن قانون او اسلامي شريعت پوره حق ورکړی دی چې خپل نظر څرگند کړي او خپله رایه بنکاره ووايي خو د کلتور او دود له مخې جنکی د پلار او ورور په وړاندې هيڅ نه وايي او په پټو سترگو د زهرو گوټ کوي مگر دا هم دود ده چې ځينې پلارونه بيا د خپلو زامنو نه هم پوښتنه نه کوي او په خپل سر او خپله خوښه ورته په کور کلي کې جني او د ژوند رشته گوري.

بنځه يوازې په افغاني ټولنه کې بې وزله او مظلومه نه ده بلکې د نړۍ په هر گوټ کې مظلومه ده او په ځينو پرمختللو هېوادونو کې يې هم انساني حقوق او کرامت تر پښو لاندې کيږي د يو موټي روپيو په مقابل کې يې جسم ، اندامونه او ښکلا په تجارتي اعلانونو او جنسي فلمونو کې ليلاميريږي.

کله به چې کور ته نابلدي بنځې راغلې او له ورايه به مسکۍ شولې نو شرو به هم د دوی په مطلبې راتگ پوهه شوله د چايو پتنوس به يې کېښود پيالې به يې ډکې کړې او نوره به په منډه له کوټې ووتله ، څو څو وارې جرگې راغلې او ولاړې خو بله ورځ يوه بله مور راغله د شرو ميرې ته يې د خپل زوی ډېر صفتونه وکړل بس هر چا ته خپل مزې مرغلين وي ويل يې زه بيا هم راځم ، بيا هم راځم او بيا هم ، په خدا يې وويل اوس مو نو چيرې په اسانۍ پرېږدم که په پښو مې ووهئ نو په سر راځم او که په سر مې ووهئ نو په پښو راځم همداسې يې وکړل تر هغې لاره او راغله چې د شرو مور يې دې ته راضي کړه چې خبره خپل خاوند ما جان ته ورسوي ما جان ته هم د سپين ږيرو جرگه کېناستله او د خپلوۍ غوښتنه يې ترې کوله بالاخره خبره دې ته

راورسید ده چې ما جان جرگې ته هو وکړي خو کله کله انسان نه پوهیږي او په ځانگړي توگه افغانان بیا داسې معاملې تر ډېره په قسمت او نصیب پورې تړي او وایي که نصیب یې و نو وبه شي ماجان هم جرگې ته همداسې وویل او لږ مهلت یې وغوښت سپین ږيري هیله من شول او د بیا راتگ په نیت سره خواره شول.

بس په رښتیا هم د قسمت خبره وه خو ورځې لا نه وې اوښتې چې بل ماښام مرزا محمد راغلو ، میزرا خان تر هجرت وړاندې ماجان نه پېژندلو همدلته په کیمپ سره نږدې اوسېدل او بلد شوي وو ، ماجان د ناصرباغ په بازار سوري پل کې مېوه خرڅه وله او میزرا خان به کله کله څنگ ته ورتلو او د لمر پیناوي ته به یې د افغانستان په روانو سیاسي حالاتو خپل بحثونه او د زړه خوالې کولې او ورو ورو سره ښه خواره ملگري او اشنایان شول مړی او ژوندی یې سره پاللو او کله کله به یې میړمنې هم سره د یو او بل کور ته تللې.

د پیناوي مجلس به کله کله ډېر خوږ شو او په خپلو کمونستو کلیوالو به یې ټوکې کولې مرزا خان ویل زموږ کلي کې هغه فلاني په سپینه ږیره خدای ووهلو او ملیشه شو د خلقتوب په مانا نه پوهیږي خپل لمونځ او اودس هم کوي او د کمونستانو ټوپک یې هم پر اوږه یښی دی.

خیر ډوډۍ- موډۍ چې وخورل شوه مرزا خپل اشنا او ملگري ماجان ته د خپل زړه خبره په خوله وکړه مرزا خان بیا ماجان ته مخ کړ او ویې ویل ما د خپل زوی دپاره ستا په کور لاس ایښی دی او غواړم چې دا دوستي په خپلوی بدله کړم.

ماجان لا جواب نه و ورکړی چې هغه وویل بس چیرته چې زړه ځي نو هلته پښې هم ځي زه هم نن ستا کور ته زړه راوستی یم او ناهیلی

کوي به مې نه په مسکا يې وويل گوره همدلته اړوم او تش لاس نه ځم نوره دې خوبښه چې خوږه راکوي او کنه خو ، ښه مېړونه په ښه نوم ياديري په ما هم ته گران يې او هم دې کورنۍ .

غټ غټ او ماړه خلک هم دلته شته خو زه هم ستا په شان غريب سپری يم او د خپلې پرستني سره پښې غځول غواړم .

په يوه سا يې کابو يو کتاب خوږې خوږې خبرې وکړې ماجان فکرونو لاهو کړې و هغه تېره جرگه او تېر خلک يې سترگو ته نېغ ودرېدل او په خپلو تېرو ټولو کړو خبرو يې ژور فکر کاوه ، ښايي اندېښنه به يې وه چې کوم جينجال ورته جوړ نه شي پښتني ټولنه کې چې يو ځل سپری هو وکړي او سر وښوروي بيا نه ، نه شي کولای په ځانگړي توگه د لور او خور په ورکړه کې ځکه چې بيا ترې بدۍ او دښمنيانې جوړېږي او کلونه کلونه په کې وينې توپري پښتانه وايي که په زنجير وټرل شي نو بېرته به ايله شي خو که په ژبه او پښتو وټرل شوې بيا دې ايله کېدل نه شته ، که څه هم پښتو هم د لکه د نړۍ د نورو ژبو په شان يوه ژبه ده خو يوازې ژبه هم نه ده پښتو لکه يو قانون او يو تړون ته ورته ده چې څوک تر خپلې ژبې (ژمنې) بيا نه شي تېرېدلای يو ځانگړي قانون او مذهب ته ورته ځانگړتياوې لري او تر ژبې تېرېدل بې ننگي وي ، خو خير اخر يې چپتيا ماته کړه او خپل اشنا ته يې وويل ستا کور ودان چې زه درته سيال ښکاره شوم او په دروند نظر دې راوليدل خو د خدای بنده زما او ستا کور چا سره ويشلی دی زما اولاد خو ستا خپل اولاد دی او اختيار يې هم ستا دی که سيند ته يې غورځوي هم واک يې ستا دی او بيا يې په مسکا وويل دا ځل چې ته مطلبې راغلی يې نو هر قدم دې زما په ليمو او ترڅو چې دلته اوسېږي نو اوسېږه باڼه په سترگو نه درنيري .

پښتانه اکثره د خپل کور او کورنۍ نه بهرون د پرديو خلکو سره خپبنۍ او خپلوۍ ته په اسانه زړه نه ښه کوي او همدا لامل دی چې ان خپله گونډه هم په خپله نکاح کوي او پرديو ته يې نه پرېږدي. خبره د ماجا وه بيا کور ته ولاړ ټوله شپه په خپل ځای کې نېغ ناست و او د شرو ځوانيمرگه مور يې سترگو ته نېغه ولاړه وه د هغې ټولې خبرې يې بيا راياډې شوې کلونه کلونه وروسته يې مړه شوې مېرمن بېرته را ژوندۍ شوه سترگو او ذهن ته يې ودرېده او خبرې يې ورسره پيل کړې هغه د ژوند وروستۍ ورځ يې ياده شوه چې د زنکدن په سلگيو کې يې ويل ما مې بچي په خدای او بيا په تا سپارلي دي پام کوه چې درنه خوار نه شي ، زما په ځای د مور مينه هم ته ورکړه او د بې مورۍ د سوځنده لمر نه يې سر په سيوري ساته کنه اروا به مې درنه خفه او ناراضه وي.

همدا ذهني او خيالي مکالمه يې د شرو د مور سره کوله سوچونو په سر اخيستې و اسويلي يې ويستل او ويل يې لور غريبه په خپل کور کې هم پردۍ وي او په خپل کور کې د بل چا امانت وي کاش خور او لور په کور کې د ساتلو وای خو افسوس چې نه دي بس سل زړونه يې خپل کړل او د شرو د ورکړې پرېکړه يې وکړه په رښتيا چې وايي سل يې غواړي او يو يې وړي بس د شرو نصيب هم د خپل پلار د اشنا د ناليدلي او نا کتلي زوی رحمت گل سره وتړل شو.

د مړي او ژوندي خبر بېخي ژر خپرېږي د شرو د کوژدې خبر هم د سترگو په رپ کې ډنډوره شو شرو هم خبره شوه لاسونه او پښې يې وربردېدلې کوټې ته ولاړه کټ کې پرېوته او ځان يې پرستنو کې پټ کړ.

پښتنې پېغلې اکثره لکه د شرو په څېر د خپلې کوژدې او ورکړې زيری

يا غر ناخاپي اوري بيا د حيا او يا د غم له امله ځي او ځان دوه درې ورځې د خپلې کورنې د غړو له سترگو پنا کوي او که کومه پېغله خبره وي او رضایت يې بنودلی وي نو بيا يې ميندې او خویندې په ټوکو تنگوي او ورته وايي:

پېغلوټې غر د کوزدې واورېد
په سترگو ژاړي زړه کې گورې ماتوبنه

شرو د پرستنو لاندې ژړل او په سوچونو کې يې د رحمت گل خيالي انځورونه جوړه ول ډېر سوچونه يې وکړل خو رحمت گل يې خيال ته رانغلو د ماشومتوب او د بسوونځي ټول وختونه يې له ذهنه تېر کړل خو بيا يې هم رحمت گل په کې راپيدا نه کړ فقط د رحمت گل صفتونه يې د هغې د خپلې مور له خولې اوریدلي وو چې ددې ميرې ته به يې کله کله کول او د شرو تر غوږ به يې رسول. خیر چاره نه وه له څو ورځو وروسته له کوټې سرتړلې راووته ، سترگې يې سرې او سترغلي يې پرسېدلي وو.

د سترگو رپ کې کلونه تېر شول شرو د رحمت گل ميرمن او د لورگانو مور شوه ، د خوار برخه په هند کې هم خواره وي شرو د پلار د غريب کور نه د مرزا غريب د کور ميرمن شوه ، رحمت گل د خپل مشر ورور شمشاد سره نوکر و او د پېښور ښار د صدر په نوتيه کې يې د ډوډۍ پخولو تنور و رحمت گل تکړه او د کار سپرې و خو د غريبۍ دې رنگ ورک شي د گل په شان انسان بدرنگ کړي هو دوی غريبان وو خو د عزت او وقار خاوندان و د رحمت گل پلار به هر وخت په وياړ د خپل جهاد کيسې کولې او په وياړ به يې ويل چې روسان د دنيا ستر طاقت

دی خو په مور یې زور ونه رسيد دا ځکه چې د زمري کور بې هډوکو نه وي دلته لا د پخوانيو يرغلگرو ککړۍ پرتې دي .

مرزا خان د سپين غر په لمن کې يعنې تورې تورې ته څېرمه زېږېدلی و او دا هغه ځای و چې روسانو د خپل ټول طاقت سره سره ونه شول کولای چې د يوې شېبې دپاره يې له مجاهدينو ونيسي .

دلته لوړ غر او ژورې څمخې وې د ځايي مجاهدينو تر څنګ دلته د اسلامي نړۍ نور مجاهدين هم مېشت وو د عربو مجاهدينو او د القاعده تنظيم مشر عرب مليونر اسامه بن لادن هم همدلته مېشت و چې تر روسانو وروسته بيا د امريکايانو د زور ازمایلو ځای هم شو او درانده درانده بمونه يې پرې وويشتل .

لکه څنګه چې مخکې هم يادونه وشوه اسامه بېخي ځوان دوه ويشت کلن و چې د خپل شاهي دولت نه د قدس او د فلسطينيانو د مظلوميت او ننگې په سر مرور او بيا د سعودي د شاهي نظام مخالف شو همدا مرورتوب او مخالفت يې ورو ورو په يو ډول کړکې او عقدي بدله شوه او هماغه و چې خپل هېواد يې پرېښود ، تر افغانستان دمخه په سوډان کې و او همدا وخت و چې نيروبي او دار السلام کې په امريکايي تاسيساتو د بريدونو تور ورپورې شو نوم يې تور شو خو د همدې تور نوم سره له سوډان لکه د بېديا مرغه افغانستان ته راورسېده او دلته رباني ، احمدشا مسعود او نورو رهبرانو او قومندانانو ورته هر کلی ووايه ځکه چې ډېر شتمن و لکه لنگه غوا هر چا لوشلو او خپلې کاسې يې ترې ډکولې د اسامه دپاره هم طلايي چانس و د بخت ستوری يې وځلېد او د افغانستان په جهاد کې لا د لوی نوم او شهرت خاوند شو او په ټوله نړۍ کې يې خواخوږي وموندل .

خيه خبره د رحمت گل وه نو هغه به هم کله نا کله د خپل پلار کيسې خلکو ته کولې او په همدې غرور به يې بريټې تاوه ولې. رحمت گل اوس هاغسې لکه د گوتې غمی نه و ځواني يې رنځورۍ خوړلې وه د رحمت گل رنگ ورځ تر بلې خرابېده او د رحمت سره سم د شرو رنگ هم تگ ژېړ او زېښلی و خپل رنځور خاوند ته ځورېدله ، د رحمت ورور شمشاد خپل رنځور ورور ډېر وگرځولو خپل موټرسايکل يې هم د هغه د سر خيرات کړ د درملنې دپاره يې خرڅ کړ او د ورور علاج يې وکړ همدا د پرېشانې ورځې وې او دوی ورسره لاس او گريوان

۰۹۹

خلورمه برخه

بس بنده حیران خدای مهربان په خړپر کورگي کې ورکه او پټه شرو دا وخت د نړۍ پر مخ لکه روښانه لمر او د څوارلسمې سپوږمۍ ځلېدله د ټولې نړۍ خلکو یې دمظلومیت او ښکلا نه ډک تصویر ته کتلي وو په لکونو انسانانو ددغې مهاجرې ښاپیړۍ په حال اوښکې توې کړې وې خو شرو لا د دنیا له حاله نه وه خبره او نه یې دا په خوا او خاطر کې گرځېدل چې ددې هغه ساده باده تصویر دې لا چا لیدلای هومره هم وي.

لکه مخکې مې چې هم یاده کړه د کارمل پرلپسې تېروتنو سیاسي شدت او زور زیاتي د مجاهدینو صفونه نور هم قوي کړل او هر سړی یې د ټوپک او کوټک راخیستلو ته اړ کړ ښوونځي او زده کوونکي هم په سیاسي مارشونو او جلوسونو بوخت شول او د زده کړې کچه ورځ تر بلې خرابه شوه ځوانان شاگردان د ځوانانو سازمان ته په زور جلبېدل او ماشومان د پیش اهنگانو په نوم د ماشومانو سازمان ته بلل کېدل او بیا به ورته د سازمانونو د استادانو له خوا سیاسي درسونه او د موسیقۍ زده کړې ورکول کېدلې په زرگونو یتیمان ماشومان یې د پرورشگا په نوم روسي ته درگرده لېږل او هلته به یې د نورو زده کړو تر څنګ د کمونیزم او سوسیالیزم فلسفي او د لینین افکار لوستل همدې وخت کې جبري عسکري هم رامنځ ته شوه د دولسم ټولګي هلکان به د فراغت په وروستۍ ورځ نیول کېدل او عسکرۍ ته به سوق کېدل بیا به د جنگ لومړیو کرښو ته لېږل کېدل او په دې ډول پوهنتونونه ورو ورو تش شول مسلکي زده کړې هم پیکه شوې ، د حربي زده کړو ارزښت او حیثیت هم را ټیټ شو او د څو کلونو په ځای فقط یو څو اوونیو او یو څو کورسونو ته خبره راغله د مسلکي پولیسو او صاحبمنصبانو په ځای غیرې مسلکي او ماشیني تولید ډېر شو او د

ماشینې صاحبمنصب او ماشینې ضابط اصطلاح په عام ډول په همدې وخت کې رامنځ ته شوه د عسکرۍ لومړۍ د مکلفیت دوره هم دوه کاله شوه او بیا دویمه جبري دوره هم رامنځ ته شوه چې زوړ او ځوان یې نه لیده او هر سړی به نیول کېده او نېغ به د جنگ کرښې ته لیږل کېده.

همدې کارونو د کارمل د حکومت پاڼه هم ژپړه کړه او پښې یې سستې شوې بل خوا روسانو ته هم د کارمل اصلیت څرگند شوی و او پوهېدل چې کارمل دوی تېروستي دي په لېتۍ یې اخته کړي او په حقیقت کې یې د ټولو سیاسي تېروتنو او ضعف لامل گڼلو.

د تېرو ناکامو تجربو په نتیجه کې روسانو دا غوره گڼله چې نوموړی له واکه لرې کړي او په ځای یې کوم بل داسې کس چې مسکو ته د باور وړ وي نصب کړي همدا و چې ډاکټر نجیب الله رامنځ ته شو او د ملک جمهور ریس شو نجیب له دې مخکې د کمونیست گوند یو پخوانی او شعوري غړی و تر جمهوري ریاست مخکې د خاد (خدمات امنیت دولتي) ریس و او د خاد ارگان روسانو ته تر هر څه مهم ځکه و چې د استخباراتي معلوماتو مرکز و او همدې ارگان د روسانو او کمونستانو په زرگونو مخالفین نیولي ، وژلي او ژوندي جاړ ورک کړي وو. خو بیا هم ډاکټر نجیب الله هوښیار و او د ډېرو تجربو سره قدرت ته راغلو هغه تېروتنې او ظلمونه چې تر دې دمه مخکې شو وو او نتیجه یې د نورې بدبختۍ سبب گرځېدلې وه هغه نجیب تکرار نه کړل بلکې حقیقت یې درک کړ په شیدو سوی و نو ځکه یې مستو ته هم پوکی کولو همدا لامل و چې نجیب پو شو چې دوی څومره بې شمېره تېروتنې کړي دي نو د همدغو تېروتنو د جبريې او رغونې په پار یې په اساسي قانون کې بدلون را منځ ته کړ ، سیاسي فضا یې یو څه له

انحصاره وويسته او نسبتا ډيموکراسي يې رامنځ ته کړه هغه شعارونه چې به پخوا د جنگياليو به وړاندې ورکول کېدل بند او بدل شول اشرار (مجاهدين) مرور او غولېدلي وروڼه وبلل شول ، د ملي روغې جوړې تگلاره جوړه شوه ، ټول مخاليفين د خبرو ميز ته راوبلل شول ، پخواني پاچا محمد ظاهر شا ته د منځگړتوب غږ وشو د ځينو معدله تنظيمونو (پير او حضرت) سره هم پټې او ښکاره اړيکې ونيول شوې په نړۍ واله کچه د ژنيو تړون لاسليک شو چې له مخې يې روسانو ته د وړو پوزه ورجوړه او د وتلو لار يې هواره شوه او ووتل .

د خلق ديموکرات گوند د وطن گوند په نوم بدل شو ډېر نور بدلونونه او نرم چلند رامنځ ته شو د وطن غږ په نوم د کابل راډيو مهاجرو ته ځانگړې خپرونې پيل کړې ، جرگې او مرکې پيل شوې او ډاکټر نجيب هم خپله وينا په بسم الله او د قران کریم په اياتونو پيل کړې خو بس له بده مرغه وخت تېر و او دوی د کفر ټاپه خوړلې وه گوندپيانو تک سره کافر کړي وو هر څه قراني اياتونه يې چې وويل اوبه له ورڅه تېرې وې او د دوی تېر وخت يې جبيره نه کړای شو پر تندي يې داغ پاتې شو د ژنيو مذاکراتو ته تنظيمونه پرېښودل شول او د سولې بهير گوندپيانو سبوتاژ کړ ځکه چې د تنظيمونو صورت خپل و خو واک يې د بل و .

نجيب چې د تنظيمونو پرديپالي او خپل منځي جنگونه ليدل نو په وار وار يې ويل چې تاسو ټول يو اتفاق شئ او يو کس (مشر) رامخکې کړئ چې زه ورته قدرت وسپارم او کنه نو زما په تگ سره به ستاسو خپلې وينې تويې شي او لکه لړمان به پخپله يو بل وخورئ کابل به تاسو پخپله پخپلو وينو ومينځئ ، تنظيم جنگي ، قوم جنگي او مذهب جنگي به پيل شي او کورنی جنگ به هر څه تبا کړي نجيب دا

خکه ویل چې تر دې دمخه د تنظیمونو ټولو مشرانو په بیت الله شریف کې قسم کړی و چې نور به سره متفق یوو او نفاق به نه کوو خو د بیت الله شریف نه تر راگرځېدو سمدواړه بیا خپل منځي جنگونه پیل شول او مسلمانان اندېښمن شول.

د وطن غږ راډیو به ټولو مهاجرینو ښه په مینه اورېدله او د وطن خوږو نغمو ته به یې اوبښکې تویولې:

دا زمور زیبا وطن دا زمور لیلا وطن
دا وطن مو ځان دی دا افغانستان
دا وطن دی ځان زمور دا وطن ایمان زمور
وايي په خاپوړو کې داسې ماشومان زمور
دا مو د بابا وطن دا مو د دادا وطن
په مور باندې ډېر گران دی دا افغانستان
څار یې د سیندونو شم څار یې له ډاگونو شم
څار یې د خوړونو شم څار یې د دې غرونو شم
دا زمور اشنا وطن درمل او شفا وطن
زرگی مې پرې روښان دی دا افغانستان

د وطن غږ راډیو غږ ډېر خوږ او رسا و، ورو ورو یې په مهاجرو اغیز ډېر شو نو په همدې وخت کې د اسلام اباد چارواکو هم د وطن غږ راډیو اغیز په مهاجرو کې څرگند ولید او اړ وتل چې په پېښور راډیو کې د تنظیمونو سیاسي مبصرینو ته هم وخت ورکړي او هر ماښام د افغان حکومت په وړاندې تبلیغات وکړي او په دې ډول د مهاجرو پام او وخت د تنظیمونو مقررینو ته راواړه وي.

تنظیمونو ته د نجیب پانه هم ژیره ښکارېده او ویل یې چې دا هر څه له وېرې وایې دا کلمې ، ایاتونه او موعظې له وېرې او منافقته کوي کنه نجیب خو شعوري ملحد و او کلونه کلونه یې د اسلامي شعايرو خلاف مبارزه کړې ده.

په ټولیز ډول د هجرت په فضا کې د مولانا مودودي او علامه اقبال لاهوري مفکورې او فرمودې د ټولو په ذهنیت کې ورځای شوې وې د بېلگې په توگه یو شعار دا هم و چې:

هر ملک ملک ما است

که ملک خدای ما است

ځینو رهبرانو به هم کله نا کله په خپلو ویناگانو کې ویل چې په اسلام کې برید او سرحد نشته.

لنډه دا چې اسلام اباد هم د نجیب پرځول غوښتل او هم یې نه غوښتل په دې معنی چې نجیب یې نه شو زغملای خو پرځولو یې هم ځکه نه چې د جنگ ختمول یې نه غوښتل او د بیزو پرهر یې ترې جوړولو.

یو ناکام پلان خو دا هم و چې افغانستان وویشي په همدې هیله یې یوه جنگي طرحه جوړه کړه او تنظیمونه یې وهڅه ول چې د جلال اباد تاریخي ښار ونیسي او د تنظیمونو د سیاسي اړیکو او خبرو اترو یو مرکزي ځای شي په یو دولت او یو هېواد کې بل دولت او بل هېواد جوړ کړي یو بام او دوه هواوې او د جنگ په اوږدېدو ورو ورو یو ملک په دوه برخو وویشي یعنې د تنظیمونو اسلامي افغانستان او د نجیب کمونسټي افغانستان او په عینې حال کې د هغه خوب تعبیر هم لږ لږ

رښتيا کړي چې ويل به يې افغانستان زموږ پنځمه صوبه ده گيدړ تر لمر ختلو پورې ښه خوشاله وي خو د جلال اباد ناکامه خونړي جنگ ډېر ناهيلي کړل او ټول خيالات يې لکه پر اوبو نقشي گډ وډ شول ، په زرگونو عسکر ، جنگيالي او د جلال اباد عام ښاريان د ږندو راکټونو قرباني شول ، د جلال اباد ښار چې د انار په شان له خلکو ډک و تش شو يوازې سپي او پيشوگانې به په کوڅو کې ليدل کېدلې حتی مرغان هم د ميزايلو ، توپونو او راکټونو له وېرې له ښاره وتي وو . بس هره خوا افغانان لکه پسونه قرباني شول ډاکټر نجيب په خپله جلال اباد او د جنگ لومړۍ کړښې ته راغلو د جنگ د اعلى سرقومندان په توگه ثمرخيلو ، سرخ دېوال او کان او کترغي ته هم راغلو هر عسکر يې په شا وټپولو او ورته يې وويل ته ددې وطن قهرمان يې چې سر بايلی او وطن ساتې زه هم وایم چې يا وطن يا کفن ، بيا يې عسکرو ته وويل تاسو پوهيږئ چې تاسو د اټومي طاقت سره په جگړه کې ياست مخامخ مو خپل ورور دښمن رامخکې کړی دی او شا ته يې د نظامي خريطې والا ټول پردي جنرالان دي همدا و چې په سنگرونو کې عسکرو نه زمريان جوړ شول او د پاکستان ښکاره يرغل يې په شا وتمبولو .

تر دې مخکې پاکستانيانو د نجيب په ضد ډېر منفي تبليغات کړي و او ويل به يې چې د روسانو تر وتلو وروسته نجيب يوه ورځ هم حکومت نه شي کولای مگر د جلال اباد جنگ او د نجيب بريا نړۍ هم حيرانه کړه لکه څنگه چې مې مخکې وويل د جلال اباد خونړي جنگ نجيب او د هغوی دولت ته هم روحيه ورکړه مورال يې بېخي غښتلی شو سر ورکوو سنگر نه ورکوو شعار يې رښتینی شو

خو بيا هم دښمن ارام كېښپنه ناست او په داخل كې يې شرارت پيل كړ د دفاع وزير شا نواز تنه يې په تنظيمونو خپل كړ او د نجيب په وړاندې يې كودتاه وكړه هغه هم ناکامه شوه او خلقي شا نواز هم شمشتو ته پنا يوره خو د وخت په تېرېدو د ځينو نورو اختلافاتو له مخې ځينو ملگرو يې د داخل نه د نجيب حكومت كواکه كړ او بالاخره يې پښې وښوېدې د ثور اومې ته د پای ټكې كېښودل شو او له څوارلسو كالو وروسته په اتم د ثور كابل ته له هر لوري جنگي ډلې وردننه شوې د ارگ په نيول مسابقي او د قدرت جنگ پيل شو ، كه څه هم تر دې دمخه په اسلام اباد كې او د اسلام اباد د حكومت له خوا تنظيمونو ته د عبوري او د موقت دولت تشكيل جوړ شوی و او هر څه يې په تنظيمونو ويشلي وو خو بيا هم په ونډو او غنيمتونو سره وړان وو او يو بل يې نه شو سره زغملای اور بل او درز غوبل پيل شو. د ډاکټر نجيب الله وړاندوينې او ټولې ويناوې ورو ورو رښتيا شوې. د پاکستان د لومړي وزير نواز شريف او بينظير بوتو ټولې هيلې پوره شوې ملي اردو درې وړې شوه افغانان بې پته او بې كوره شول ټولې موډرنې او پرمختللي اسلحې پاکستان ته يوړل شوې ، ټانگونه اړه شول ، جنگي الوتکې او څرخکې کبار او پاکستان ته يوړل شوې ، موزيمونه او پخواني تاريخي اثار لوټ شول ټول بيت المال چور او غنيمت شو ، قومي او مذهبي جنگ هم زور واخيست تاريخي حيثيت او اسلامي ارزښتونه خاورې شول او ان تر دې خبره را ورسېده چې د ازهر استادانو به د خدای د وحدانيت په مثال كې ويل كه چيرې خدای سره شريك وای نو هره ورځ به د دنيا په نظام كې داسې بد حال وای لكه په كابل كې چې د تنظيمي رهبرانو تر منځ دی. ملك ميدان شو او چور چپاول پيل شو هر چا به د څوارلس كاله جهاد

دعوي کولې او هر څه يې چې زړه غوښتل هغه يې کول د کابل خلکو چې د تنظيمونو جنگياليو ته کتل نو ويل به يې چې پنج بنای مسلمانې امروز در کابل عبارت است از پکول ، ريش ، چادرک درگردن ، کلاشینکوف و چهارده سال جهاد ، بس په دغه بڼه خلکو هر څه کولای شول ، کمونستانو په وحشتونو کې انتها کړې وه خو ددې ټولو بې انتها وحشتونو سره سره يې د چا ناموس ته لاس نه وو وروړی خو د رباني په دوره کې رباني ډېرو عامو خلکو ته په عريضو وليکل چې

قومندان صيب فلاني!

منکوحه عارض را به عارض تسليم دهيد.

او پېغلې ناهيد خو د خپل عزت د ژغورلو په خاطر ان ځان له څلورم چت نه راگوزار کړ او شهیده شوه همدارنگه په لويو او وړو لارو کې قومندانانو پاتېکونه (زنجیرونه) واچول د تیرانسپورت او حق العبور په نوم عام خلک او مسافر چور شول د کابل جلال اباد پر لويه لاره هم بې شماره زنجیرونه واچول شول او حتي د زرداد پاتېک خو نړۍ وال نوم هم خپل کړ ، زر داد يو قومندان و او د يو انسان نه يې سپی جوړ کړی و په سروبي کې يې زنجیر اچولی و خلک او مسافر يې داسې ويرولي وو چې له سروبي به په شش کلمو او دعاگانو تېرېدل . د همدغه جناياتو په هکله په خپله يو سپين گويه رهبر د خپل زړه درد داسې بيان کړی و:

شیطان ترېنه جوړېږي چې انسان شي کوڅه ډب

ياران شي ترې بېزاره چې ياران شي کوڅه ډب

نن دلته سبا هلته کله سم شي کله کور شي
 سم جوړ شي منافق چې مسلمان شي کوڅه ډب
 نوکر د استعمار شي خپل ملت په نورو پلوري
 د کوم هېواد چې پوه ملي ځوانان شي کوڅه ډب
 وبا شي قام کې گډه د ژوندون بېړۍ چپه شي
 د چا چې ملايان او واعظان شي کوڅه ډب
 وطن ساتلی نه شي په چوکۍ چې کړي جنگونه
 گیدرې تربنه بڼه دي چې زمريان شي کوڅه ډب
 د هرې کوڅې سپی شي د هر چا ډول ته به ناڅي
 ځان پلوري په پیسو چې ماموران شي کوڅه ډب
 پرون یې د خلقیانو نن زموږ به مداحي کړي
 چې کله شرمېدلي شاعران شي کوڅه ډب
 وجدان ترې گډه واخلي لیاقت یې رزالت شي
 کم سیالو نه کم سیال شي چې سیالان شي کوڅه ډب
 خالصه خیر دې غواړه چې شپې ورځې دې ترخیري
 که غله شي مجاهد او رهبران شي کوڅه ډب.

بس هغه څه وشول چې زموږ په پنځه زره کلن تاریخ کې مخکې نه و
 شوي همدغو خبرو ولس تنگ کړ او د دوی د ظلم په پایله کې بل نوی
 سیاسي بدلون د طالب په نوم راغی طالبان چې اکثره ځوانان او د
 اسلامي مدرسو شاگردان وو د شریعت ، عدالت او امنیت شعار یې
 پورته کړ او ورسره جوخت دا تبلیغ هم روان و چې طالبان د پخواني
 پاچا محمد ظاهر شا لښکر دی او قدرت بېرته پخواني پاچا ته سپاري ،
 پخوانی پاچا چې دا وخت په روم کې اوسېده او همیشه به د سختې او

بدې ورځې په وخت کې د هغه نوم لاندې باندې کېده او د ولس د هیلو اخرنی شخصیت و چې تر دې دمه یې لاسونه پاک او د چا پر وینو سره نه و بدې ورځې راخیستي ولس هر وخت غوښتلو خو تنظیمونه یې ډېر سخت مخالف وو او ان ځینو مشرانو به یې ویل چې ظاهر شا به په دوه حالاتو کې بېرته راستنېږي یا به موږ نه یوو مړه شوي به یوو او یا به زموږ عقیدې خرابې شوې وي.

آخر هم داسې وخت راغلو چې حامد کرزي سپین ږیری محمد ظاهر شا بېرته وطن ته راوست بیا پخوانۍ خبرې نورې وي هغه سترگې بدلې شوې وې ټولو ورته میلمستیاگانې وکړې او ښه یې ونازلولو. په هر حال د طالبانو غورځنگ هم د محمد ظاهر شا د نوم او شخصیت نه ښه پوره گټه واخیسته او تورې شپې راخیستې ملت یو ځل بیا د سیاسي تبلیغاتو قرباني او ښکار شو.

د طالبانو اسلامي غورځنگ لومړی د افغانستان پخوانۍ پلازمینه او تاریخي ښار قندهار له تنظیمي قومندانانو ونیوه او هلته یې ښه پوره امن او امنیت راوست او ورو ورو یې نور ولایتونه ونیول او تر کابل ورورسېدل دا داسې وخت و چې طالبانو په خپلو سیمو کې بیخي امن راوستې و عام ولس د ظلم ، چور ، تالان او بې امنۍ نه تنگ و اوبو اخیستې وایي زگ ته هم لاس اچوي نو ځکه یې طالبانو ته ښه راغلاست وایه او د امن په ارمان وو په همدې وخت کې د تنظیمونو ځینې هغه قومندانان چې په کورنیو جگړو کې نه و جنگیدلي هغوی هم د دوی سره یو ځای شوي وو او لښکر یې پیاوړی شوی و.

که څه هم د طالبانو د اسلامي امارت غړیو او چارواکو دا تحریک خود جوشه ملي غورځنگ بللو او ویل یې چې موږ پخپله د ظلم په وړاندې پاڅون وکړ خو اسپ چې شپږېږي د موږي په زور او د غشي پسې د

لیندی. زور وي ددې خبرو شاته نورې خبرې هم وې شینې. په پټه نه خوړل کيږي. هیچا فکر نه کاوه چې داسې یو منظم تحریک او خوځښت دې په داسې حساسو شرایطو کې پخپله رامنځ ته شي او بیا دې دومره قوي شي چې د روس سره جنګېدلي تجربه شوي او تغذیه شوي قومندانان او رهبران دې داسې په اسانه لکه د شنو نساوارو گپه کړي ددې تحریک بنسټګر هم د اسلام اباد د کورنیو چارو وزیر او په خټه پښتون هماغه سړی یعنی نصرالله بابر بلل کېده چې د داود خان په وړاندې یې د تنظیمونو ځینې قومندانان او رهبران د پېښور په بالاحصار کې میلمانه کړي وو قصاب په رښتیا چې هیڅ اشنا نه لري .

په ښکاره ډول دا خبرې هسې د خلکو په سترگو کې د خاورو اچول و خو ددې تحریک د ظهور او جوړېدو ډېر نور لاملونه هم و لکه تنظیمونه کورني جنگ مفسدين کړل ټول کورنی او نړۍ وال باور یې بایلود د نړۍ د مسلمانانو د کرکې وړ وگرځېدل او اسلام اباد ورسره بوخت رسوا او بد نام شو هغه رهبران او قومندانان چې ارتجاعی خواص یې درلودل د ایران ، روسې ، اروپایانو او هند سره نږدې شول لکه د وریجو می هري خوا ته ورغړېدل د اسلام اباد اغیز پرې لږ شو او داسې نور ډېر لوی لوی لاملونه نو ځکه یې د وهلو دپاره دا نوی تحریک راپیدا شو.

د تحریک غړي هري خوا ته د سپینې جنډې او د خدای کتاب په لاس ولاړل د کورني جنگ نه ستړي شوي ولس ورسره بلې جگړې ته زړه ښه نه کړ او هغه قومندانان چې د پاکستان د استخباراتو مشر جنرال حمید گل به ویل چې دوی زما نه هم ډېر او کلک پاکستانیان دي هغوی یې ملاتړ وکړ او له پکتیا یې تر ننگرهار ، لوگر او د کابل تر

دروازو ورسول او ان ارگ ته ننوتل او د کابل د عامو خلکو په اصطلاح د برهان الدين رباني د شر او فساد د سلطنت تېغر ټول شو. په همدې لومړۍ ورځ يې د ملگرو ملتونو د دفتر نه پخوانی ولسمشر ډاکټر نجيب راوويست او ويشتل شوی جسد يې ورته د ورور سره يو ځای د اريانا په چوک کې راوڅرولو ، ټولو وزارتونو او ولايتونو ته ملايان او قاريان سرپرستان وټاکل شول د بنځو او جونو بښوونځي وټرل شول او د هلکانو بښوونځي او پوهنتونونه هم کم رنگه شول ، د کابل او ولاياتو راډيوگانې د شريعت غږ په نوم ونومول شوې ، موسيقي بنده شوه نعتونه ، زمزمې او ترانې پيل شوې ټلويزيون هم بند شو او د ټولو ارگانونو بښځينه مامورينې د تنخوا سره په کور کېنول شوې .

د شريعت نفاذ او د اسامه بن لادن خبرې پلمه شوې او امريکا په نړۍ واله کچه په افغانستان اقتصادي او سياسي بنديزونه ولگول که څه هم د طالبانو د راتگ او واک نه دمخه ټوله نړۍ د افغانستان له اړينو او د يروينو له عذابو تنگه وه او د ملگرو ملتونو له لارې په لکونو ډالر د کوکنارو د کر د مخنيوي په خاطر افغانستان ته راتلل خو د کوکنارو کر نور هم پسې ډېر او دود شوی و د طالبانو د تحريک اميرالمومنين ملا محمد عمر فقط يو فرمان صادر کړ د کوکنارو کر يې حرام او بند اعلان کړ د همدې فرمان سره د کوکنارو کر چورلټ بند شو او اپين لکه د مرغۍ پۍ هسې يو خيال شو خو نړۍ وال بنديز لا هماغسې پاتې و اسامه بن لادن او د بنځو حقوق د هر خبر سره جوخت جوخت يادېدل.

د قتلونو او غلاگانو گراف هم صفر شو ، له لويو او وړو لارو يومخ زنځيرونه او پاتېکونه ورک شول او مسافرو دښپې او د ورځې پرته له کومې وېرې او ترهې له نغدو افغانيو او اسعارو سره تگ راتگ کولو خو

بیا هم له اسلام اباد او متحده اماراتو پرته بل هیچا دا اسلامي امارت په رسمیت ونه پېژنده ، برهان الدین رباني د تاجکستان په کولاب کې ناست و او د ارگ اجرات یې کول ځان یې د افغانستان رسمي سلطان او ریس جمهور گڼلو او د روسانو رسمي ملاتړ ورسره و .

په همدې وخت کې افغان ولس غوښتل چې روسانو نه د برید او تېري په بدل کې جنگي غرامات او تاوان وغواړي نړۍ وال فشار پرې واچوي او تاوان ته یې اړ کړي حتی د اسلامي حزب مشر مولوي محمد یونس خالص خو دا هم وویل چې موږ به د روسانو نه د حفیظ الله امین د وژلو پوښتنه هم کوو خو بس کورنیو جگړو او د برهان الدین رباني دریغ غرامات په غنیمت بدل کړل روسانو ورته بې خرته جعلی افغانۍ چاپ او په کانټنرونو کې یې رالېږلې .

تر دې چې د امریکا په تاسیساتو ناڅرگند بریدونه وشول امریکا القاعده او اسامه چې لا له پخوا د ټیټۍ سر و تورن کړ او په افغانستان د برید په تلواله کې ناټو هم ورغاړې وته د شمالي ټلوالې ټول تښتېدلي رهبران او قومندانان بیرته په شا وټیول شول او د پښتیاگون په زور کابل ته راوستل شول لکه څنګه چې مخکې هم یادونه وشوه حامد کرزی ارگ کې کېښول شو او د طالبانو اسلامي امارت په مقاومت د خرپ او ترپ په جگړو اخته شو او اوسپنه په اوسپنې ماته شوه .

طالبانو د خلکو په شخصي ژوند کې د مداخلو په شخصي سلیقو کې د تجاوز او په ملي او تاریخي مسایلو کې د بې غورۍ له مخې خلک ډېر تنگ کړي او ناراضه کړي وو ، د بامیانو د بتانو ماتول او په شمالي کې د شنو باغونو سوځول ډېرې لویې تېروتنې وې چې ولس یې حیران

او ناراضه كړې و نو ځكه د امريكا د بريدونو په وخت كې يې ولس ننگه ونه كړه او له ميدانه غرونو ته شول.

دوه زرم كال و او همدا شپې ورځې بيا هم افغانستان د نړۍ د خپرونو د سر ټكې و خو د هغه پخوانيو شپو ورځو په څېر د خوشالۍ او خوبۍ خبرونه نه وو لكه مخكې چې وويل شول تنظيمونه بريالي شوي وو كابل او ټول وطن يې نيولى و كمونيزم زوال شوى و خو دوى د شكر پر ځاى د نعمت كفران كړى و او د خپل منځي جنگ د لاسه يې بيرته هر څه بايللي وو د قدرت سره سره يې تاريخي وياړ او د اتلولۍ نوم هم بايللى او پيكه كړى و كابل يې پر وينو مينځلى و او بالاخره د دوى د نفاق له امله د قدرت غوړه مړۍ د طالبانو اسلامي تحريك ته رسېدلې وه همدا وخت نړۍ والو د افغانستان سره خپلې ټولې اړيكې شكولې وې او د پخوا په شان مرستې او خواخوږي هېچا نه درلودله او بلكې د پخوا پر پرتله د مهاجرې جلى وطن چورلټ د نړۍ په تور ليست كې پروت و.

كار پوره او هندو غره شوى و په همدې ترينگلي وخت كې هماغه عكاس چې پخوا د ناصر باغ كيمپ ته راغلى و يو ځل بيا له نيوياركه پېښور ته راغلو د سيمې مشهور او مشر ژورنالست رحيم الله يې د ځان سره مل كړ او د مهاجرې جلى په لټه كې بېرته په هماغه پخوانيو پلونو ور روان شول ، عكاس فكر كاوه چې اوس به هم ناصر باغ هماغه شان وي او په اسانه به خپل هدف ته ورسېږي او هغه مهاجره جلى به بيا راپيدا كړي او دا ځل به پرې دا زيرى وكړي چې ته اوس يوازې د ناصر باغ بسايرۍ نه يې بلكې ټوله نړۍ دې زما د هنر او كيمرې له بركته پيژني او سترگې دې د هر چا كور ته رسېدلې دي په همدې هيله يې هغه گوډه ښوونكې هم راپيدا كړه او بيخې ډاډه شو چې اوس

به نو ډېر ژر يو ځل بيا له کلونو کلونو وروسته هماغه څوک راپيدا کړي چې هغه وخت يې ترې په ساده گۍ او ډېرې اسانۍ سره عکس اخيستی و دا وخت هم هغه غريبه له هيڅ نه وه خبره داسې نه وه گوندې چې هغه د دنيا د نورو مشهورو او پېژندل شويو خلکو غوندې د خپل شهرت په غرور مسته وه ، ځان يې د اينځر گل کړی و او خپل شهرت يې په خلکو خرڅه ولو بلکې ناخبره او خپل خوار ژوند خزان کړې وه .

عکاس د يوې نړۍ والې خپرونې سره کار کاوه او دا وخت نو بېخي ډېر خوشاله و ځان ورته د نړۍ نيکمرغه انسان بنکارېده يو خو يې خپل انساني مسووليت ادا کړی و او د يوه مظلوم قام د مظلوميت تصوير يې د نړۍ سترگو ته ښودلی و او بل د خپل کار او تصوير په بريا وياړمن و څومره شهرت او مينه وال چې د مهاجرې جلی مظلوم تصوير په نړۍ کې پيدا کړي وو په هماغه کچه ورسره د عکاس نوم هم يادېده او من من غوښه يې اخيسته خیر عکاس د همدې خوښۍ په سبب دا دی بيا تر ناصرباغ راورسېد هغه پخواني ځايونه يې ټول گز او گام کړل پر لاره ، کوڅو ، بازار او د سلمانې په دوکانونو کې يې ډېرو خلکو ته د خپلې مجلې پر پوښ د شين سترگې مهاجرې جلی چاپ شوی انځور وښود خو هيڅ درک يې ونه لگېد .

د گوډې ښوونکې او رحيم الله په ملگرتيا يې د يوه او بل په خوله او خبرو د ډېرو خلکو دروازي وډبولې او رحيم الله عکاس ډېرو خلکو ته معرفي کړ چې دا سپرې ستيف ميکوري دی د نشنل جوگرافي چينل تکړه فوټوگرافر دی او دې جلی پسې گرځي خو ځمکه وچاوده او جلی په کې غيب شوه د ستيف ميکوري خوشالي ولاړه او ناهيلي راغله ستونی يې وچ شو ، چا به ويل هغو بل ځای ته تللي دي چا به

ویل هغوی وطن ته تللي دي او په کلي کې مېشت دي او چا ورته دا هم وویل چې د هغه خاوند د تورې بوږې و او هلته تللي دي ، میکوري حیران شو فکرونو واخیست ځکه هغه پوهېده چې توره بوږه څه ډول ځای دی او په دې هم پوهېده چې ددې په شان یو خارجی نن سبا هلته په هیڅ صورت نه شي ورتلای خو بیا یې هم په زړه کې کرل او رېبل او ویل یې که خبره دقیقه او کره شي بنایي د مسلک لیونی مینه یې د عقل زنجیرونه او بندونه مات کړي او د مرگ او درد په قبلولو سره ان تر تورې بوږې هم ولاړ شي په هر حال ناهیلی شو او پر تندي یې د پرېشانی او غم وریځې خورې شوې که څه هم د یو څو شین سترگو جونو میندو د عکس په لیدلو وویل چې هو دا جلی زما لور ده خو په پای کې به جوته شوه چې دا جلی هغه نه وه په کومې ورکې پسې چې دوی گرځي.

یو چا لا دا هم وویل چې هغه د اولاد د زېرون په وخت مړه شوه او اوس په دې دنیا کې نشته ستیف بېخي ډېر پرېشانه شو ټولې هیلې او خبرې یې په سیند لاهو شولې ان هدیرو ته ولاړ او د ډېرو قبرونو شناختې یې ولیدې زړه یې ډېر درد وکړ په هدیره کې سترې ستومانه کېښناست او د سوچونو په دریاب لاهو شو.

د ستیف کار ډېر گران او ستونزمن و خو د ستریا احساس یې نه کولو همدلته په هدیره کې ناست و د لمر پر لور یې ولیدل د لمر پلوشې څه عجیبې غوندې وې د ټولې پرېشانی او تیاری سره یې د یوې خوبسې او رڼا زیری ورکاوه د ستیف پر زړه او ذهن کې به بیا بیا د خلکو ټولې نښې او بدې خبرې گرځېدلې په هدیره کې ناست وو گردچاپېره یې مړي او قبرونه وو خو بیا یې هم زړه ته نه پرېوتل چې گوندې هغه

مهاجره جلی دې مړه شوي وي کومه چې دې اولس کاله مخکې ماشومه لیدلې وه او اوس د نړۍ ملکه ده.

خیر په همدې امید او نا امیده شیو ورځو کې د یوې بلې شین سترگې جلی مور چې تصویر ولید نو په ډاډ سره یې گوډې ښوونکې او میکوري ته وویل چې دا خو زما لور ده اوس واده شوې ده او هغه وخت په همدې ښوونځي کې وه.

د میکوري ایله لارې تېرې شوې د تندي خولې یې وچې کړې او بې برانه پرې اختر شو.

د ښوونکې تندي هم له خوبۍ وغورځېده او پوښتنه یې ترې وکړه چې:

ستا لور اوس چیرې اوسېږي؟

هغې سپین سرې مور ځواب ورکړ چې همدلته ده

چیرې؟ همدلته په کیمپ کې

سپین سرې وویل نه ، همدلته مطلب په همدې پېښور کې

ښوونکې بیا ترې په بېرته پوښتنه وکړه ایا مور یې لیدلای شو؟

سپین سرې مور وویل هو ولې نه بس ټول موټر ته وختل او د سپین

سرې د لور د کور پر لور روان شول پر لاره ترې میکوري وپوښتل چې

ستا د لور نوم څه شي دی ؟

سپین سرې ادې وویل زما لور عالم بي بي نومېږي.

میکوري پوښتنه وکړه چې عالم بي بي څه مانا ؟

ترجمان ورته وویل عالم بي بي یعنې د ټول جهان ملکه.

ستيف ميکوري نور هم خوشاله شو او په جامو کې نه خايدو سمدواړه يې وويل بس په رښتيا هم چې د جهان ملکه ده بې شکه او زړه ته ورپرېوتل چې بس همدا زما ورکه وه چې راپيدا شوه.

د عالم بي بي مور هم خوشاله وه او په وچه ځمکه يې شين فصل ليده نيستې. ځپلې سپين سرې توپۍ ويل بخت يا په کمځۍ دی يا په کوټۍ ، بس که خدای کول دا خلک به مې د لور سره مرسته وکړي او ژوند به يې ښه شي ، گوړه گوړه يې کوله او خولې يې اوبه راپربښودلې دا يې هم په زړه کې تېر شول چې برخې ټولې ازلي دي نه په زور نه په سيالي دي په همدې وخت کې د لور کور ته ورسېدل لور ، زوم او ټول يې خبر کړل هغوی هم حيران شول چې دا څه خبره او څه کيسه روانه ده خو سپين سرې خپلې لور ته وويل : هغه ته چې وړه وې او په مکتب کې ستا عکسونه يو خارجي اخیستي و هغه سرې اوس بيا راغلی او ستا عکس يې راوړی دی.

عالم بي بي لکه بې سا بوت داسې غلې او حيرانه شوه خاوند يې بېرون ووت او مېلمنو ترې پوښتنې پيل کړې ترجمان ورته وويل ته څه نوميږي؟

د عالم بي بي خاوند ځواب ورکړ زه بختور شا نوميرم ترجمان ميکوري ته ترجمه کړ ، د ميکوري تندۍ له خوشالۍ نور هم پراخه شو او ويل يې څه ښه عجب تصادف چې ميرمن يې د جهان ملکه ده نو دی خو به خود بختور وي کنه .

دوی همدلته په خبرو او پوښتنو موبښتنو اخته وو او گوډه ښوونکې هلته د عالم بي بي سره اخته وه او پوښتنې ايرنې يې ترې کولې د عالم بي بي هر څه ياد و خپله گوډه ښوونکې يې هم وپېژندله او د عکسونو شېبې يې هم ټولې يادې وې خو لنډه دا چې ميکوري د عالم

بي بي نور تصويرونه هم واخيستل او بېرته امريكا ته ولاړ ويل كيږي چې بيا يې دعالم بي بي له كورنۍ سره يو څه مرسته هم جاري كړه او تر ډېره په دې نه و خبر چې دا عالم بي بي هغه عالم بي بي نه ده چې ټول عالم يې تصوير ليدلى دى.

خير وخت و او تېر شو ورو ورو خلك خبر شول او تر ميكوري هم دا خبره ورسېده چې دا مهاجره ميرمن عالم بي بي هغه شين سترگې مهاجره جلى نه ده چې دوى لټوله او تصوير يې د مجلې پر پوښ چاپ شوى و او د نړۍ والو پام يې خپل كړى و .

همدا لامل و چې د نيشنل جيوگرافي خپرونې بله ډله د مهاجرې جلى د لټون په خاطر له امريكا پېښور ته راوړسېده او بورت ميتسن د رحيم الله په ملتيا او مرسته بيا د خپلې وركې پسې شول دا ځل هم ډېرو دروازو ته ودرېدل او ورو ورو يې د كار دروازه پيدا كړه سپين ږيرو ورته يو ښكلى ځوان هلک مخامخ كړ او ويل يې دا يې ورور دى رحيم الله ورته وويل ته څه نومېږي ؟

ځوان وويل زما نوم كشر خان دى بيا رحيم الله د مجلې پر پوښ پر انځور گوته كېښودله او ترې يې وپوښتل دا جلى پېژني ؟

كشر خان ورخطا او هيبت وهلى ښكارېده خو بيا يې هم په مسكا وويل هو دا مې خور ده كه څه هم پښتانه چا نه د خور ، لور يا مور د نوم پوښتنه نه كوي ځكه چې دود نه دى او يو ډول سپك او بد كار گڼل كيږي خو چون دلته په ډله كې له دوى سره ښځينه هم وې نو رحيم الله ترې په ارامه د نوم پوښتنه وكړه كشر خان سر ښكته كړ ځمكې ته يې وكتل او په ورو غږ يې وويل شربت گل نومېږي د ډلې مشر بورت ميتسن چې د كشر خان سترگو ته وليدل خوشاله او مسكى شو خپلو ملگرو ته يې وويل چې بې شكه همدا به يې ورور وي

ځکه چې سترگې يې گټ مټ هماغه شان دي زما زړه پرې گواهي ورکوي خو بيا هم وگورو چې څه کيږي پښتو کې مثل دی وايي ورور ته يې گوره او خور يې پرې نيسه يعنې اکثره خویندې خپلو ورورنو ته ورته وي يا اکثره وروڼه خپلو خویندو ته ورته وي دواړه خبرې يوه معنی لري يعنې له يوې خټې جوړ شوي وي.

په دې وخت کې نو بيا هم خوشالي خوره شوه او هم يو ډول اندېښنه او خفگان راپيدا شو ځکه چې تر ټولو حساس وخت راوړسيد ، کشر خان هم يو ډول هيبت وهلي ، ترور او خفه ښکارېده ډله سپري او د يوې ميرمنې په هکله په عام ميدان کې پوښتنې او خبرې کول دا نو په دې ټولنه کې اسانه کار نه و او نه دی بلکې يو ډول ښکښل هم بلل کيږي او ډېر خلک خو لا مړي هم پرې کوي کشر خان د سل ډوله سوداگانو ، اندېښنو او فکرو سره مخ و خو دا ښه وه چې د دوی سره هم ميرمنې په ډله کې وې او د کشر خان زړه په همدې خبرې لږ راټول و.

د ډلې مشر د پښتنو په کلتور خبر و نو ځکه په عينې خوشالۍ کې خواشيني او غمجن ښکارېده يوه شېبه چوپ و بيا يې په ډېر ادب وويل که ممکن وي چې د دوی له ډلې يوه مېرمن کور ته ورشي او د پوره معلوماتو په پار شربت گله له نږدې وگوري او فقط د سترگو تصوير يې واخلي ، کشر خان مخکې شو او ميلمنه ميرمن کيږي ريگن يې کورته بوتلله ميلمنې کيمره راواخيسته او بيا يې د شربت گلې د سترگو عکسونه واخيستل.

شربت گله هم په کيسه پو شوه خو له بده مرغه مخ يې نور هم تک ژېړ شو او وېرې په مخه کړه دا چې په زړه يې څه تېرېدل يو خدای خبر خو کوم شی چې ښکاره پرې هر څوک پوهېده هغه ددې ټولنې

او پښتنو دود او کلتور و ښايي هغه بيا هم له تورونو او سپکوالي وپربدله ښايي له خپل خاوند او خسرگنۍ هم په وېره کې شوه چې پخوانۍ خبره او کيسه يې رابرسيره شوه.

بله دا چې ښايي خپل زور او سوځېدلي څادر هم ځوره وله چې د غريبۍ او نادارۍ ننداره يې ټولې نړۍ کړې ده او دا يې هم انگېرله چې ښايي په بل تصوير کې يې نړۍ والو شکېدلې خپلۍ او پيوند پيوند کالي هم ليدلي وي خو ددې ټولو اندېښنو او سوداگانو سره سره بيا هم په خپلې پاکۍ او ايماندارۍ خوشاله وه او د خدای شکرونه يې ادا کول او د عزت ، غريبۍ او د غيرت هجرت يې وياړ گانه.

د نشنل جيوگرافي ټيم ميرمن کيري لس دقيقې وروسته بېرته د خوشالۍ سره راووته کميره او عکسونه يې د ټيم مشر ته وښودل هغه هم خوشاله شو او په رنگ کې يې وینه وچلېده.

د ټيم مشر بيا غوښتنه وکړه او داخل پخپله د کشر خان او د شربت گلې د خاوند سره د شربت گلې څنگ ته ولاړل يو څو پوښتنې يې له شربت گلې نه وکړې:

شربت گلې ته يې خپل عکس وښودلو او ورته يې وويل دا عکس دې ياد دی ؟

شربت گلې چې خپل مخ په ټيکري کې پټ کړی و ورو يې وويل هو ياد مې دی همدا مې لومړنی او اخرنی تصوير و او دی.

بيا يې ترې وپوښتل دا عکس چيرته اخيستل شوی و او شا ته دې څه شی و؟

شربت گلې بيا ورو وويل دا زموږ سکول کې اخيستل شوی دی د رخصتۍ وخت و او شا ته مې د سکول خيمه وه.

میتسن بله پوښتنه وکړه : دا خادر دې ولې سوری شوی و ؟
شربت گلې وویل دا خادر مې په اور سوی و .
په میتسن سم اختر شو او ملگرو ته یې وویل چې ټولې نښې یې
سمې دي همداسې کیسه ما ته میکورې کړې وه .
دوی بېرته ووتل او ولاړل شربت گله حیرانه ولاړه او همدغو فکرو لاهو
کړې وه چې ماشومې لور یې تر خادر ونيوله شربت گلې سکوت مات
کړ خپله لور یې غیر کې ونيوله بېرته تورې کوټې ته ننوتله ماشومه
لور یې غیر کې واچوله ورو ورو یې ښوره وله او د خوب سندرې یې ورته
ویله :

اللو للو بچیه اللو للو
لکه گوډی د رنجو
اللو للو بچیه اللو للو
موږ کره مه خئی غلو
اللو للو بچیه اللو للو
په بره کوڅه مه راځئی
په کوزه کوڅه ورو
اللو للو بچیه اللو للو
په کنج کې دوه منگي دي
هغه ډک دي له روپو
اللو للو بچیه اللو للو
کتوری پرې اړولی
یو د سپینو بل د سرو
اللو للو بچیه اللو للو

بختوره به مېجن کا
د څرې پورې زانگو
الله هو لولو لولو - الله هو لولو

لور يې سترگې پټې کړې او د خوب دنيا ته ولاړه خو مور يې بېرته ماشومه شوه او په وينه بېرته د ناصر باغ کيمپ ته ولاړه بيا بنوونځي ته ولاړه د خپلو ټولو ملگرو سره يې وليدل ، خنداگانې ، ټوکې او مجلسونه يې وکړل ، د سر نه يې د کتابونو بکسه شاته واچوله بيا يې قلم لاس کې ونيوه او د خيمې لاندې د باران نه پټه شوه ، تفريح شوه بيا يې ډېرې منډې وکړې په يوه شېبه کې يې هم پټ پټونکي وکړ او هم يې چينټرو وکړه تفريح خلاصه شوه وچه ډوډۍ يې له بکسې راوويسته پټه پټه يې خوړله چې بنوونکې وليده ، ډوډۍ يې ترې واخيسته او دا يې په نازکو لاسونو په شنو لښتو ووهله ، توبه يې پرې ويستله چې بيا به د سبق په وخت کې په ټولگي کې ډوډۍ نه خوري د رخصتۍ زنگ ووهل شو ماشومه شربت گله بېرته کور ته راغله او د کور کارونو ته اړم شوه خو په ټوله لار يې د خپلې هغې بنوونکې خبرو په غوږونو کې انگازې کولې چې دوی ته يې ويل دلته راشئ دا عکاس مو عکسونه اخلي او بيا زموږ د بنوونځي سره مرسته کوي تاسو به ټولې غټې غټې بنځې شئ څوک به ډاکټرانې شئ څوک به انجنيرانې شئ څوک به زما په شان معلمانې شئ او د خپل وطن بچي به وروزي ، وطن به مو ازاد شئ جنگ به ځپلی وي او تاسو ته به يې اړتيا وي يوه مور چې زانگو زنگوي جهان هم زنگولای شي ، تاسو هره يوه به په سلگونو نورې جنکۍ او ماشومان وروزي د خيره او....

شربت گله په توره کوټه کې د خپل تېر ژوند روښانه ننداره کوله
سترگې يې ومېنلې اففف خدايه توبه په رښتيا چې ځواني د باد
سوارلي ده د ستوگورپ کې ولاړه.

پنجمه برخه

د نشنل جوگرافي خپروني کاري ټيم بهرون ښه مطمئن شو چې خپلې موخې ته ښه په برياليتوب سره ورسېدل خو بيا هم يې د پوره او بشپړ ډاډ په خاطر بيرته امريکا ته ستانه شول او د شربت گلې د سترگو تخنيکي پرتله يې د اف ، بي ، اي په مسلکي غړو او پرمختللو وسايلو وکړه پايله يې دا شوه چې غوټې پسې وهې په لاس به درشي د دوی د مجلې پر پوښ نوم ورکې د شنو سترگو افغانه مهاجره جلی شربت گله نومېږي او لا خوشبختانه ژوندی ده.

امريکايان ، اروپايان او نور خلک اکثره شهرت او مشهورتيا ته ډېر خوشاليږي او په هر ډول چې وي هر څوک کوبښن کوي چې ځان د شهرت لوړو پوړيو ته ورسوي ، حتی هر کال د ډېرو هېوادونو ښکلې او نازکې جنکيانې د موډل او د نړۍ د ښکلا د ملکې د نوم او شهرت د خپلولو په خاطر خپل ځانونه او اندامونه لوڅوي او د يوې نړۍ والې سيالۍ په خاطر د سلگونو نارينوو او سيلانيانو په مخکې تېرېږي او خپل اندامونه خلکو ته ښيي ترڅو شهرت او نړۍ وال مقام خپل کړي. په طبيعي او فطرتي ډول هر انسان د شهرت او نوم هيله او شوق لري خو د پښتنو ټولنه بيا خپل ارزښتونه او ځانگړتياوې لري د خور او لور شهرت څوک نه خوښه وي او لکه د ټوپک ډز داسې بد يې بولي ډېرو غوښتل چې د شربت گلې احساس معلوم کړي او مرکې ورسره وکړي خو شربت گلې خپل دود او دستور مات نه کړ او په هيڅ ډول يې څه ويلو ته زړه ښه نه کړ.

ډېرو خلکو ته دا شان د شهرت يو ناڅاپي پېښه بلاتشبهه لکه د جنت زيری وي او له امتيازاتو يې گټه او خوند اخلي خو شربتې ته يوه اندېښنه او سر درد شو.

که شه هم د ښو اخلاقو ، آرام خوی او پاک لمنی له مخې په ټولو گرانه او د درنښت وړ وه خو بیا هم شربت گله خپله د خپل پښتون ضمیر نه بېرون نه شوه وتلای.

پښتنې میرمنې د درناوي له مخې نه غواړي چې تر خپل خاوند لوړ نوم او ډېر شهرت ولري خو خیر د شربت گلې نوم او شهرت نور هم ډېر شو او په نړۍ کې تر هر چا بیا ورسید که شه هم خپلوان او شا او خوا گوندیان یې لا تر اوسه خبر نه دي چې په کورنۍ یا گاونډ کې یې دا میشته سپره دبه غریبه ښځه د نړۍ ملکه ده.

همدا وخت و چې سټیف میکوري هم خوشاله شو او بیرته یې خپله دنیا راپیدا کړه ډلې ډلې خلک ، ژورنالستان او چینلونه راغلل او غوښتل یې چې دوی ته د مرستې لاس ورکړي او هره غوښتنه یې ومني خو دغې غریبې ، غیرتي او مړه خوا میرمنې هر څه رد کړل او په خپل عزتمند ژوند یې د خدای شکر ادا کړ.

ویل یې تیره چې پخپل ځای پرته وي نو درنه وي لکه گل چې خپل بوټي کې ښه ښکاري داسې زه هم په خپل ولس او خپلو خلکو کې ښه ښکارم زما ښایست زما خپل وطن او خړپړ خلک دي پردی وطن د مېړونو قدر کموي.

ډېرو خلکو سره دا سودا او وېره هم پیدا شوه چې دا د نړۍ وتلې او مشهوره ښځه څوک اختطاف نه کړي یا یې څوک د بې ځایه ننگ او غیرت په نوم ونه وژني نو ځکه ورته د خارج د تللو بلنې هم ورکړل شوې خو شربت گلې وار په وار رد کړلې او تر هر ځای یې پېښور ځان ته ښه او غوره وگڼلو شربت گلې ویل مرگ او ژوند د تقدیر لیک دی او د خدای کار دی په کومه ورځ چې چا ته مرگ لیکل شوی وي هغه نه بدلېږي او یوه ورځ به خامخا رارسېږي، خو د اختطاف او سړي

تښتوونکو هم ځکه نه وېرېدله چې ويل يې زه پښتونخوا کې اوسېرم دلته ټول پښتانه دي ، غله او سړي تښتوونکي هم بل څوک نه دي او پښتون غل هم هيڅکله تور سړې او د چا مېرمن نه تښتوي .

دا نو د تاريخ داسې حساسې شپې وې لکه څنگه چې مخکې وويل شول د امريکا په حريم تروريستي بريدونه شوي وو او امريکايانو يې پرېه د القاعده په تنظيم اچولې وه د طالبانو د اسلامي امارت مشر اميرالمومنين د تورن اسامه بن لادن د ورسپارلو نه انکار کړی و او امريکايانو يې په زور اسلامي امارت ړنگ کړی و او نړۍ والې ټلوالې کرزی کابل ته راوستی و د جنگ اور لا په غرغرو و او هر چا له وطن او سيمې نه پښې ويستلې ، پټو هم د پچيري ورک و او پټ هم پچيري گرځېدلو ، کور هم د افغان وران شو او په تېښته هم افغان و په همدې شپو کې هم بېخي ډېر افغانان اروپا او امريکا ته را کډوال شول او اکثره همدې هېوادونو د بشر دوستۍ له مخې قبول کړل او په خپلو وطنونو کې يې ځای کړل خو شربت گلې ته په پرله پسې ډول ډېرو خلکو او هېوادونو د پنا بلنې ورکړې خو هغې بيا هم ونه منل او د پېښور ژوند يې غوره وگڼلو ، د دې ټولو په بيا بيا ټينگار او غوښتنه يې ايله دا ومنل چې د بيت الله شريف زيارت ته دې وليږل شي دا وړانديز يې سمدستي ومنل شو او د خپلې کورنۍ سره حج ته ولاړل .

د بوني ميکوري په نوم يوې امريکايي ميرمنې ورسره د رحيم الله په لاس مرسته کوله يو کور يې هم ورته اخيستی و چې دوی په کې اوسېدل ، حالاتو دا وخت ډېر څه بدل کړي وو پېښور هم اوس هغه پېښور نه و کوڅې ، ښار ، لارې ، غرونه ، سيندونه او هوا فضا هماغه وه خو بس خلک هغه خلک نه وو هغه احساس مينه او ورورولي د سياست خړو گردونو لاندې کړې وه هغه وخت به د پېښور خلکو د

خپلو افغانانو وروڼو سره د خپلې خولې کپله نیمایي کوله ، خپل کور ، هجره او دېره به یې ورته پرېښودله او حتی د مهاجر نوم په ویلو به خفه کېدل او ویل به یې چې دا ستاسو خپل کور او خپله خاوره ده یوه وینه او یو تن یوو مگر اوس په کې د پښتنو صوبایي حکومت افغانان خو لا څه چې ان د پښتنې شربت گلې غوندې د پېښور د څنگ ځای او سیمې میرمنه هم پردی او د بل ملک گنله د افغانانو همدې تنگولو شربت گله دې ته څو وارې اړوېسته چې پېښور سره خدای پاماني وکړي خو دغه کونډه مېرمن د خپلو بچيو د تعلیم او زده کړې غم او د خپل خاوند مینې او سترگو راتپینگه کړې وه او نه یې شو کولای چې د رحمت گل او خپلې لور هدیره او قبرونه یوازې پرېږدي په همدې ذهني کشمکش کې یې بالاخره پرېکړه وکړه چې نور ځان او خپل اولاد د پېښور د ظالمو او بې رحمو پولیسو د مصیبت نه خلاص کړي او خپل کلي ته بیرته کډه شي .

د شربت گلې بي بي پلار لا ژوندی و چې بېرته خپل کلي ته ستون شوی و میره او خويندې یې هم په کلي کې وې او د نامنۍ سره سره په کر کيله اخته وې .

خدای بخښلی رحمت گل چې ژوندی و کله کله به شربتې ورته هسې ټوکتن ویل چې:

زه خیالي مومنده یمه

ما واړوه وطنه ته ځمه یاره نادانه

رحمت به مسکی شو او ویل به یې لکه چې بیا دې د پلار کور او کلی رایاد شو چې ما په غور ووهې .

اصلا دا د گلنار بیگم پخوانی. مشهوره سندرہ وه خو بس شربتې به هم د ناز نه خپل د ژوند ملگري ته یاره نادانه ویل ښکاره به مسکې وه خو دننه زړه یې لکه انار له سرو او تورو وینو ډک و دا یې هیڅکله زړه ته نه راتلل چې ووایي:

زه خیالي مومنده یمه
ما واره وه وطن ته ځمه یاره رنځوره

ځینې خلک وایي جوړې خدای په خپله جوړه وي د دوی جوړه هم بې جوړې جوړه وه رحمت گل هم د خدای یو نیک بنده و که څه هم په داسې چاپېر چل کې شوی او رالوی شوی و چې ښځه په کې د دودونو او کلتور ښکار وه له هر څه بې برخې وه او یا کور او یا گور یې ځای و خو رحمت گل داسې نه و د غریبې او رنځورې سره سره بیا هم یو مهربانه خاوند و ، ښځه یې د کور نور او ډېوه گڼله او بې ښځې کور یې هسې تشه کنډوله او هدیره بلله.

یوه لور یې مړه شوې وه درې لورې یې ژوندۍ وې او ټولې یې نازه ولې وې د خدای په ورکړه بېخي خونین او راضي و ملگرو ته به یې ویل زه د کلي او د غره سپری یم زیر بیگ پښتون یم خو انسان یم او د هر انسان په قدر پوهیږم تل به مسکې او خوشاله ښکارېده.

خو خیر داخل شربت گلې غوښتل چې نوره کډه شي خو په همدې وخت کې د شربت گلې او د رحمت گل د خاپوړو کلي او ولسوالۍ یوې بلې نوې ډلې نیولې وې دا ډله داعیش نومېده لښکر یې تورې جنډې او پټ مخ گرځېده.

وايي باران په تيرا وورېد او خره يې د لړمورې يوړل د داعيش ډله په عراق کې د اسلامي خلافت په نوم ناڅاپي راپيدا او په منډه منډه مجهزه شوه هغوی په خپله ډله نوم د خپل شعار له مخې داعيش کېښود د عربي په عاميانه او سيميزه گړدود کې يې معنی احده عشره يعني يوولس او د سوونو کلونو مخکې په شان يې بېرته د عراق او شا او خوا يوولسو عربي هېوادونو يوځای کول او يو دارالخلافت جوړل غوښتل مگر له عراق او عربي هېوادونو بېخي لرې يې دولسم ملگری هم ورپيدا کړای شو.

د پښتونخوا د صوبايي حکومت د چارواکو په زړونو د شبر وېښته ولاړ و د افغانانو سر د ظلم او د ناروا چلند يې نور د شربت گلې زړه پړسولی و او ددې ټولو خطر ورو، ننگونو او مصيبتونو سره سره شربت گل خپل کور په خرڅ کې واچولو او ورو ورو يې ځان راټول کړ خو د تگ نه مخې پرې د پېښور او پنجاب واکمن خبر شول د کونډو ځانگړي پوليس يې کورته د ټولو اسلامي، انساني او پښتني اصولو خلاف ورننوتل واړه يتيمان يې ووېرېدل او فکر يې وکړ چې په رڼا ورځ پرې غله راننوتل شربت گلې ژر خپل ټيکری پر سر سم کړ او رامخکې شوه هغې فکر کاوه چې دا خو ټول پښتانه دي او لکه د ورونيو په سترگه يې ورته کتل خو داخل هغه تېروتي او د دغو ورونيو يې ورته د پوني او گلانو پر ځای زولنې راوړې وې.

د پوليسو مشر زولنې لاس کې نيولې وې او د شربت گلې سره يې خبرې کولې خو شربت گل په پنجابۍ ژبه نه پوهېده د پوليسو مشر وړ نږدې شو شربت گله ترې په شا شوه او غږ يې وکړ چې دا سپری څه وايي؟

نور پوليسان غلي ولاړ وو شربت گلي اخوا ديخوا وکتل کوم سوبارې او کوتک په نظر ورنغللو خپله خپلې يې له پښې راوويسته او په لاس کې يې ونيوله بيا يې غږ کړ تاسو کې څوک پښتون شته ؟ پوليسانو لاندې ځمکې ته کتل د پوليسو مشر هم غږ کړ چې دا ښځه لکه چې زما په خبرو پو نه شوه تاسو يې پو کړئ چې ودرېږي او دا زولنې ورته لاسونو کې واچوم.

د مشر د امر سره يو پوليس شربت گلي ته وويل چې مور ستا د نيولو دپاره دلته راغلي يوو او دا زولنې مو تا پسې راوړي دي. شربت گله هک پک او حيرانه ولاړه وه او خپلې يې لاس کې ټينگه نيولې وه.

ځانگړو کونډو پوليسو تک تور يونيفور اغوستی و او مخونه يې هم پټه و.

شربت گل وويل : که دا ستاسو تور پنجابی مشر رانږدې شو نو زه يې په دا خپلې په دا مخ مخ وهم.

پوليس بيا ورته وويل خورې دا سپری نه دی ښځه ده او ځان ورته تسليم کړه.

شربت گله نوره هم په غوصه شوه او پوليس ته يې وويل : مرگ دې مېلمه شه بې ننگه ته لا ماته خور هم وايي ، زه غريبه ښځه يم که څه هم په خپلې کړې گنا نه يم خبره او نه پوهېږم خو بيا هم د حکومت د زوره نه يم او نه ور سره زور اړمولای شم خو دا مې واوړئ چې هيڅکله به مې دا پنجابی يا پنجابی لاسونو ته زولنې راوانه چوي دا پېغور نه خپلو بچو ته پرېږدم او نه هم ستاسو پښتنو بچو ته. بس دې ښځې ته همدومره ووايه چې ما ته نږدې رانه شي زه به پخپله دا زولنې خپلو لاسونو ته واچوم او تاسو سره به ولاړه شم خو پام مو

وي زه پښتنه يم او همدا يوه خبره مې ده که يوه وره اشتبا مو وکړه
گوره بيا به مې مړی له دې ځايه پورته کوی.
کونډو پو شول او زولنې شربت گلې په خپله خپلو لاسونو ته واچولې
او روانه شوله.

شیرمه برخه

د ماجان نازولې شرو او د نړۍ بې وزله ښاپېری. هیڅ نه پوهېده چې ولې یې پاکو لاسونو ته د شنو او سرو بنگړیو په ځای تورې زولنې ورواچول شوې ځوانیمرگ او بې وزلۍ خوړلې رحمت گل یې سترگو ته نېغ ودرېد هغه به د خپلۍ رنځورۍ په وخت کې کله کله ملگرو ته په خپلې ځانگړې وزېرواله او خوږیانۍ لهجه ویل چې زه روس او امریکا مات نه کړم خو دې ناځوانه د تور ژېړي مرض مات کړم بیا به یې شرو ته ویل څه خیر که زه نه وم نه به یم خو پېښور او پېښوربان دې ټول خپل دي د پردیتوب احساس به نه کوی په همدې سوچونو کې پولیسو بوتله او د زندان دروازه یې ورپسې راوټوله.

پېښور او شا خوا سیمې یې د گندهارا او د افغانانو د بېلابېلو تمدونونو مرکز او مهم ځای پاتې شوی دی د افغانانو او په ځانگړي توگه د پښتنو د کلتور ، ثقافت ، ادب ، سیاست ، مذهبونو او دودونو لویه او غوښنه برخه او زېږنده په همدې چاپیریال کې شوې ده او کيږي د پښتنو د ادب او سیاست لوی سټې همدلته زېږېدلي دي داسې لوی شخصیتونه لکه غرونه ، د افغانانو او په ځانگړي توگه د پښتنو د ادب او ثقافت سټنې همدلته څښې دي او د پښتو ادب چټ او بام یې تر اسمانه اوچت کړی دی خوشال چې د ټولو پښتنو بابا دی شخصیت یې جامع الکملات دی او تر اوسه د نړۍ پر مخ داسې ادیب ، لیکوال ، طبیب ، ټولنپو ، شاعر او جنگیالی نشته چې د خوشال بابا د ټولنیز او گڼ اړخیز شخصیت سره پرتله شي ، د رحمان بابا ، حمید بابا ، باچا خان ، غني خان او حمزه بابا شخصیتونه هم نړۍ وال دي او سیالان یې په سیمه کې نشته ، پېښور د تیمور شا د ژمي دارالحکومه او پلازمینه وه او ډېر نور تاریخي واقعات.

نو که پېښور څوک د افغانستان او افغانانو ، نه بېلوي دا مطلب چې د يوه جسم نه سترگې او زړه ويستل غواړي او دا هيڅ امکان نه لري. احمد شا بابا هم په خپل پېښور او پښتونخوا وطن مين و او د ډهلي تخت يې ترې څار کړی دی.

شربت گلې سره د ځان او خپلې کړې گنا هيڅ سوچ نه و خو د يتيمانو لورگانو او د درې کلن زوی سودا او غم په سر اخيستې وه. شربت گل ته ځان د خدای يوه بې کسه او غريبه ميرمن ښکارېده او ټوله اسره يې فقط د خپل خدای دربار ته وه او بس.

شربت گله خيال کې ولاړله ځان ورته زمري ښکاره شوه سترگو ته يې د روسانو او نورو بهرنيو يرغلگرو لوي لوي لښکرې ودرېدې چې د دوی د نيولو په هيله يې ککرې خوړلې وې مگر په خپلو لاسونو کې يې چې د اسلام اباد د داخله وزير چوهدري نثار پنجابي زولنې وليدې سوړ اسويلی يې وويست خدايزده چې په زړه کې يې بيا څه تېر شول خپل پښتون پوليس ورور ته يې ډېر په افسوس وروکتل ، پر زړه يې اور بل و له سترگو يې لمبې ختلې ښايي غوښتل يې چې دغو پښتنو ته ووايي چې تاسو ته مې په لاسونو کې خپل بنگرې اچول خو ارمان چې کونډه ښځه يم او مړوندونه مې تش دي.

يو خو د بې وسۍ او ننگ غيرت ټپې يې ځان سره زمزمه کړې او د زړه تاو يې لږ سوړ کړ:

باغ چې د زاغ په حواله شو
بلبل نری فریاد کوي له باغه ځینه
ټول مې د زړه په سر راټول شوې
میرات شې غمه په خندا دې تېرومه

له خولې مې تورې وینې ولاړې
بې ننگه ورور مې زه په زړه ویشتلې یمه
د لرې مرم له نږدې سوخوم
د پښتونخوا نه مې زړه کله صبرومه
بابا دې ما وژلی نه دی
چې دې راوچول لاسو ته زنجیرونه
بې ننگه ننگ راباندې وکړه
سبا به نېغه تاووې شمله پښتونه
په جدایی دې خفه نه یم
خفه په دې یم چې رقیب دې لمسوینه
پر مخ مې مه وهه ظالمه
د اوبنکو ډکې سترگې چا ته واړه ومه
تن مې د سرې نکریزې پانه
ظاهر تازه دننه رنگ په وینو یمه
اسمانه درز وهه راولپړه
په ما قیامت دی چې په ټولو قیامت شینه
خاونده دا به دې رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه
ایمان دې ښه راته معلوم شو
په لباسي بریتو دې مه وهه لاسونه
اول به کله کله غم و
اوس مې دفتر شو کروندې په کې کومه
نصیبه وسوځې ایره شې
تندیه مات شې تا کې څه لیکلي دینه

نه به اینځر دورځې گل شي
نه به زما زړگي د غمه خالي شينه
لکه د مور راباندې گران دی
په پنجاب کله گل وطن خپل ورکومه
بلبلان ټول په ژړا ژاري
بورا په توره خولگی وخورل گلونه
تا چې پر مخ خپېره راکړه
زه به نو سترگې خپلې چا ته اړومه

خو خبره نه وه چې ددې په نیولو به ټوله نړۍ د سترگو په رپ کې
خبرېږي همداسې وشول او د مظلومیت خبر یې ټوله انساني نړۍ
حیرانه کړه د پېښور او اسلام اباد چارواکو همدا غوښتل او هیله یې
بریالۍ شوه دا وخت بره په افغانستان کې د اشرف غني حکومت و د
نړۍ ټول پام پورته راگرځېدلی و.

اشرف غني په دا تېرو څلورو لسيزو کې د افغانستان هغه منتخب
ولسمشر و چې علمي او اکاډمیک شخصیت او پېژندنه یې درلودله
نړۍ ورسره ولاړه وه ، لاسونه یې د هیچا پر وینو سره نه و او بله دا چې
اشرف غني لکه ددې نورو رهبرانو غوندې د پاکستان نمک خور نه و د
دوي تر اغیز لاندې د راتلو امکان یې هم نه و نو همدا لامل و چې تر
انتخاباتو وړاندې پاکستان پوهېده چې غني غني دی او د دوی په لارو
به لوند نه شي نو هماغه وخت یې ورپسې پروپاگند کولو او په ټول
امکان یې هڅه کوله چې بدنام او شخصیت یې د افغانانو د پامه بد
کړي خو د دوی د ټولې بدنیتۍ سره سره بیا هم افغان ولس غوره او
انتخاب کړ.

د غني شعار د غني افغانستان و او په همدې سلسله کې يې د ټولې نړۍ او په ځانگړي توگه د خپلو گاونډيو هېوادونو سره بڼې او د دوستۍ اړيکې غوښتلې چې يو زموږ د گاونډيو نه د هند لوی او تاريخي هېواد و.

افغانانو د هند سره له پخوا زمانې نه بڼې او د دوستۍ اړيکې درلودلې او تل د تاريخ په اوږدو کې دوستان پاتې شوي دي په افغانستان تل پردو بريدونه او يرغلونه کړي دي خو افغانانو د تاريخ په اوږدو کې تل خپله دفاع کړې ده او هيڅ وخت يې د خپلو گاونډيو په حريم تيری نه دی کړی.

هو احمدشا بابا تر هنده تللی دی او ډهلي کې واکمن پاتې شوې دی او دا د هغه وخت د سياسي ، کلتوري ، مذهبي او جغرافيي ثبات او استقرار په خاطر و.

هند د نورو د بريدونو او گواښونو سره مخ و او هند د احمدشا بابا گاونډ و په هند کې په مليونونو مسلمانان او همدارنگه افغانان اوسېدل په سيمه کې د وخت تر ټولو لوی د کار بار او اقتصاد مرکز و نو همدا لامل و چې احمدشا بابا د خپل گاونډ د ثبات او د خپلو خلکو د ساتنې په منظور تر ډهلي تللو او د نورو د بريد نه يې ساتلو هغه پښتانه او افغانان چې هلته مېشت وو او اوس هنديان دي تر ټولو تکړه او کارېگر خلک وو چې يوه ښه او رڼه بېلگه يې د هند د فلمي انډسټرۍ کارکوونکي ، هنرمندان او فلمي ستوري دي چې نن سبا يې د هند نوم او کلتور تر ټولې نړۍ رسولی دی او ددوی مطلق اکثريت په اصل او خټه هماغه افغانان دي چې احمدشا بابا يې د ژوند ، پاللو او ساتلو اندېښنه درلودله او همدا ډول پرعکس په اوسني افغانستان او پښتونخوا کې هم هغه وخت ډېر هندوان او سکھان اوسېدل

افغانان وو او احمدشا بابا يې واکمن و همدا لامل و چې انگریزانو هم بیا وروسته د پښتونخوا والي رنجیت سنگهه ټاکلی و چې د هندي سینما د کپور مشهوره کورنۍ او نور لا همدلته پښتونخوا کې میشت وو.

که احمد شا بابا یرغلگر وای نو په فارس او نورو گاونډیانو به یې بریدونه کړي وای چې تر هند یې ورته نیول به یې پر اسانه وو:

نن بیا هسې د گلزار په ننداره ځم
چې له یاره سره خوښ هم کناره ځم
چې بر کړی مې خدای لاس په رقیبانو
ترو به زه د هند پر لور په تماشه ځم
چې د هند د ملکو فتحه مې روزي شوه
نور ایران لره په توغ په نغاره ځم
پر دا کړي داد د خدای نه شی پښېمانه
تر نګین مې ایران لاندې شاهانه ځم
زه تسخیر د ولایت د خدای په داد کړم
په مدد د حبیب هره خوا تازه ځم
احمد شا دنیا فاني گنم چې نشته
دنیا پاته له ایمانه به اسره ځم

په هر حال دا وخت د هند مرستې او اړیکې هم د پخوا په شان ډېرې شوې وې او د لر او بر افغانانو او پښتنو مینه او اړیکې هم لا پسې غښتلې شوې وې ډېر فکرونه سره رانږدې شوي وو او واټنونه رالښودل نو د شربت گلې نیول او په اصطلاح سپکاوی یو ډول دسیسه وه چې

د برو پښتنو ذهنیت د لرو او ښکته وروڼو افغانانو په وړاندې وننگوي ، بد یې کړي او د وروڼو تر منځ بیا سیاسي واټن ډېر کړي . ماشومان یې په چیغو او واویلا لاس تر زڼې پاتې شول لیور یې راغلو خپل ورپرونه یې غیر کې ونيول او حیران ولاړ و یوه شېبه وروسته یې جیب ته لاس تېر کړ تلیفون یې راواخیست او هغه پخوانی خبریال رحیم الله یوسفزی یې خبر کړ .

رحیم الله هم ډېر حیران او خواشینى شو د رحمت گل ورور شمشاد ته یې ډاډ او تسل ورکړ څنگه یې چې د هغه سره خدای پاماني وکړه سمدواره یې ځایي چارواکو ته زنگونه ووهل او د شربت گلې نیول یې د حکومت یو غلط کار وبللو چوندړ نثار ځان ناخبره کړ او رحیم الله ته یې وویل چې ډېر ژر به بېرته ایله شي .

خو تر نیونې مخکې هم د چوهدرې نثار په پټ امر د شربت گلې په نوم ټولې مرستې ودرول شوې وې او د اخر ځل دپاره رحیم الله ته د بانک له خوا اجازه ورنه کړل شوه چې د بوني له خوا شوې مرسته د پخوا په څېر را واخلي او د شربت گلې کورنۍ ته یې وسپاري .

شربت گله سوالگره نه وه او نه یې چا ته د سوال لمن غوره ولې وه بلکې د ډېرو خلکو او خپرونو د مرستو له خپلو او اخیستلو یې انکار کولو خو بیا هم دا وروستۍ مرستې ورسره د یوه قرار داد له مخې بوني میکوري کولې او بنایي لامل به یې همدا و چې د شربت گلې تصویر او نوم د نشنل جیوگرافي خپرونې ادارې ته د خوشبختۍ له مخې ډېر شهرت او مالي گټه رسولې وه او دا مرسته د هماغې سرچینې له خوا د یوه سالم حق په توگه راتللې .

د شربت گلې د نیولو خبر خپور شو او د نړۍ خلک هم حیران شول حیرانتیا په دې کې وه چې شربت گله کلونه کلونه هم دلته اوسېدله

او کله يې يو ميړی هم نه و ازار کړی خو بيا هم د يوې غيرې قانوني مهاجرې په نوم ونيول شوه په داسې حال کې چې په همدې ښار او شا او خوا سيمو کې په زرگونو افغان جنگيالي اوسيري او پالل کيږي د افغان حکومت مخالف مشران ټول همدلته شا او خوا ښکاره غيب دي د امريکا په تيريد سنټر تر بريد وروسته د القاعد عرب غړي ټول همدلته ژوندي جار تر ننه غيب شول اسامه په دومره لوی ځان او د نړۍ والو د دقيق څار سره سره بيا هم کلونه کلونه همدلته ساتل شوی و او لکه غټ اوښ په بډه وهل شوی و خو بې وزله شربت گله نوره د زغم وړ نه وه.

په همدې وخت کې افغان سفیر عمر زاخيلوال او اشرف غني هم د شربت گلې د ايله کيدو غوښتنه وکړه او ، له هرې خوا غرونه راپورته شول له پنجابيانو لاره لودن ورک شو وروستۍ پرېکړه يې دا شوه چې شربت گله غريبه د کاليو او کور راټولو ته هم پرېښودل شوه او د دوی په اصطلاح د پاکستان د خاورې نه يې وويسته.

اشرف غني ورته د ارگ دروازې پرانيستلې او د ليدو بلنه يې ورکړه. د شربت گلې ماشومان ډېر وېرېدلي وو د ټولو رنگونه تگ ژېر اوښتي وو لکه د چرگې معصوم بچي چې ټپوس وېرولي وي ټول د خپلې مور نه راتاو وو.

مشرۍ او دويمه يې غټې وې خو دريمه لور يې مبينه او درې کلن معيد لا بېخي کوچنيان وو ، مشرۍ هيڅ نه ويل ځکه مشره وه او په ډېرو خبرو پوهېدله.

دويمه لور يې هيبت وهلې وه او وچو شونډو يې له خفگان نه پتري نيولي وو.

مبيني ژړل ښه ډېر يې وژل زړه يې سپک کړو او بيا يې په وړو وړو سلگيو کې له خپلې مور نه پوښتنې شروع کړې مورې ته ولې پولوسانو ونيولې؟

هسې يې نيولې وم هسې ولې ، تا خو ويل چې بدکاره ، غله او قاتلان پولوس نيسي تا څه کړي و؟

مور ورته بيا وويل هسې هيڅ خبره نه وه. ښه مورې اوس چېر ته څو؟ مور ورته وويل خپل وطن ته څوو بيا يې وويل هلته خو جنگ دی او تا ويل چې کلي کې اوس څوک نشته؟

مور ورته بيا وويل هو بچۍ کلي کې خو لا جنگ دی خو مور کلي ته نه څوو اوس.

نو چېرته څوو؟

کابل ته څوو دخيره

کابل کې څه کوو؟

پاچا غوښتي يوو هغه گورو مبينه بيا په ژړا شوه او ويل يې مورې بيا پېښور ته نه څوو زه د پولوسانو، نه وېرېرم مور ورته وويل نه بچۍ پېښور هم زموږ خپل وطن او خپله خاوره ده بيا به دې هم د پلار جان زيارت ته ورځوو دخيره پلار دې خپل وطن کې خښ دی مبيني بيا وويل نه مورې د پېښور پولوسان ډېر ظالمان دي. مورې زموږ پاچا څوک دی؟

زموږ پاچا اشرف غني دی ښه مور جانې زه خو ورته واييم چې زما مکتب همدلته رابدل کړي زه بېرته پېښور ته نه ځم او تا هم نه پرېردم.

مور ورته وويل خيه سمه ده بيا ژر بېرته نه څوو.

درې کلن معيد هم په وړه ژبه پوښتنې شروع کړې مورې ته هغه پولوسانو ولې مور نه بوتلې؟

موري بيا خو درپسي نه راځي كنه ؟
نه نه بچيه بيا نه راځي ښه .
ماشومانو همداسې پوښتنې كولې شربت گلې هر يوه ته سر ښورولو
او نوره فكرونو زنگوله .
د ملك پاچا غوښتې وه او ارگ ته بلل شوې وه خو داسې خفه وه لكه
خوك چې غرغره كيږي او د اعدام كړي . ته يې روان كړي وي .
شربت گلې سره د پاچا او د ارگ د ليدلو د شوق په ځاى د خپلې
جونگرې او كور كاليو غم و چې هر څه ترې په سپين ميدان پاتې
شول:

پېښور نه چې كابل ته كله تلله
لكه تال پر ټوله لاره زنگېدله
په گرېوان كې يې جاله هم ډوبېدله
دومره ډېره شربت گله ژړېدله
پېښور يې د نيكه په قبالة و
اوس د جبر نه د بل په حواله و
زېږېدلې په لمن كې د سپين غر وه
لويه كړې خپله غيږه كې خيبر وه
كه كابل كه ناصر باغ كه اشغور و
يو يې زړه او بل يې سترگې او ځيگر و
په خپل كور چې پردۍ اغيار گڼله
په همدې خبره ډېره ځورېدله
پاكه مينه يې غوښتله له مجنونه
د خپل ورور نه د سكه ستره پښتونه

که خه هم دا په نړۍ کې ملکه وه
خو په خپل کاله لا هاغسې سپېره وه
په درنو جامو کې پټه وه درنه وه
دا مومنده وه په خټه پښتته وه
په خپل کور کې پردۍ اغيار بلله
په همدې خبره ډېره خوږېدلې
پېښور نه چې کابل ته کله تلله
لکه ټال په ټوله لاره زنگېدلې
په گرېوان کې يې جاله هم ډوبېدلې
دومره ډېره شربت گله ژړېدلې
لا ماشومه وه بېخي وړه جلی. وه
چې وطن کې يې د غم سپېره سيلۍ وه
راپرېوتې پر شين فصل سره ږلۍ وه
دا د پلار پر اوږو بار لکه سپوږمۍ وه
بې وزرو او بې ځالې شان مرغۍ وه
پښتونخوا پورې راغلې بې مستۍ وه
دا په دومره لوی عالم کې وه بې کوره
دا په دومره مخلوقاتو کې بې موره
په خېمه کې بې له اوره بې له سکوره
نازولې به خوږله ډوډۍ سپوره
په بېديا کې به پر خاورو لوېدلې
لکه گل په دامانه کې غوړېدلې
په الف او بې چې لږه شوله پوهه
د درېيم ټولگي نه خواره شوله گوښه

د ميرې سره په کور کې کارېدله
لکه ژرنده ټوله ورځې تاوېدله
لا راغلی پرې سم نه و پېغلتوب
هم واده شوه هم پرې راغلو کونډېتوب
بس د خوارې برخه خواره وه ازل نه
خوړېدلې وه ښه ډېره د اول نه
یتیمانو سره پاتې وه رنځوره
خپل برخليک باندي راضي وه دغه حوره
بس د خدای هیلې ته هسې اوسېدله
لکه شمع په تيارو کې سوځېدله
پېښور نه چې کابل ته کله تلله
لکه ټال په ټوله لاره زنگېدله
په گربوان کې يې جاله هم ډوبېدله
دومره ډېره شربت گله ژرېدله
اوس هم ځوانه وه خو خواره وه زړه وه
هغه وخت چې ښوونځي کې وه وږه وه
يو عکاس يې ښوونځي ته و راغلی
او ساده تصوير د دې يې و ويستلی
له حيا يې و پلو خوله کې نيولی
سوځېدلی ټيکری دې و پر سر کړی
ښکلي مخ کې يې رڼا د مظلوميت وه
مسکې. وه خو خوړلې محروميت وه
پيوند شوې يې زړې زړې خپلې. وې
غم نه سرې وې خو شنې سترگې يې مری وې

د ډيوې په شانتې غبرگې ځلېدلې
د سپوږمۍ په شانتې بنكلې پر كېدلې
دا د لوى قام يو ساده شانته تصوير و
چې مات كړى يې د روس قوي زنجير و
خدای په خپله پيدا كړې بڼاپېرى. وه
جنگ ځپلې اوس دغه خواره جلى. وه
مهاجره ترهېدلې دا هوسۍ وه
خو په سترگو كې يې مينه وه نړۍ وه
بس تقدير و او يو څه كار د هنر و
دا ساده باده تصوير لكه خنجر و
نو چې يو ځلې ليدلى هر دردمند و
بس د اوبسكو خڅولى يې درمند و
په نړۍ كې مشهوره كور په كور وه
د هر چا نظر كې خپله سكه خور وه
هسې ډاگ و خو بس نوم يې ناصر باغ و
نه اوبه وې نه رڼا وه نه څراغ و
پنجابيانو كه گڼله مهاجره
خپل وطن كې پښتنه وه مسافره
خپل قسمت نه كه هر څه وه مروره
خو په خوله يې وه د يو افغان سندرې
دښمنانو په همدې دليل نيوله
تور زندان كې وه پرته دغه بلبله
پېښور نه چې كابل ته كله تلله
لكه ټال په ټوله لاره زنگېدله

په گربوان کې يې جاله هم ډوبېدله
 دومره سخته شربت گله ژړېدله
 پېښور يې د نيکه په قباله و
 اوس د جبر نه د بل په حواله و
 زېږېدلې په لمن کې د سپين غر وه
 لويه کړې خپله غيږه کې خيبر وه
 که يو خوا مومندره بل اشنغر و
 يو يې زړه او بل يې سترگې او ځيگر و.

يو بل چا هم مخ ورواره ولو او ورته يې ويل خورې دا ماشومان دې
 رښتيا وايي که شکون حلال دی خو شکل يې د مردار دی ، د پېښور
 پوليس که پښتانه دي خو دا يونيفورم يې بدرنگ او د پردي قام په تن
 دی ورکه وه يې که زما منې نور د پېښور نوم په خولې مه اخله .
 شربت گله له تاوه تکه سره شوه او خوله يې راخلاصه کړه : که دوی
 هر څه وايي خو ماشومان دي د دنيا له حاله خبر نه دي په دې لا نه
 پوهيږي چې له سپره څو پخيري ، خو ته ولې داسې وايي ما ته د
 پېښور او کابل هيڅ فرق نشته دواړه زموږ وطنونه دي او زموږ خپله
 خاوره ده د چارصدې او د گنداو مومندان څوک دي ټول زما عزيزان او
 خپلوان دي ، د لواړگي شينواري ، اپريدي ، وزير ، بېټني ، کاسي ،
 بنگين ، خټک ، يوسفزي او اڅکزي دا ټول څوک دي او د چا وينه په
 کې چليري بيا داسې مه وايه او په ډانگ نه بېليږي او نه نوک له
 وړۍ جلا کيږي خیر اوس حالات خراب دي خو خدای به خير کړي
 موږ به يا يوو او يا به نه يوو خو دا دولتونه به نه وي او دا ملت به بېرته
 تر اټکه يو لوی ملت وي هغه دې نه دي اورېدلي چې وايي :

د خيبر دره خو لار د تلوراتلو ده
په کابل او پېښور کې افغان يودی

په همدې خبرو خبرو کې شربت گله ، ليور او ماشومان يې بالاخره ارگ ته راغلل او د خپل پاچا ميلمانه شول اشرف غني د شربت گلې يتيم زوی لکه يو مهربانه پلار په غير کې ونيوه ښکل يې کړ په وړه ژبه يې ورسره سترمشی او خبرې وکړې.

معيد د خپل پلار له مړينې وروسته زېږېدلی و د لومړي ځل دپاره يې د پلار خوږه مينه وليدله شربت گلې له بوقرې سر راويستلی و او د پاچا د ميرمنې بي بي گل تر څنگ ولاړه وه.

بي بي گل چې خپل نوم يې رولا سعاده غني و د سپين سري ولسمشر غني سپين سرې ميرمن وه په خټه د لبنان مسيحي عربه وه چې غني سره د زده کړو په مهال د بيروت په امريکايي پوهنتون کې بلده شوې وه بي بي گل نه مسلمانان وه او نه هم پښتنه وه خو د شربت گلې يتيمه لور ميينه يې په خپل ځيگر پورې کلکه نيولې وه او د يوې رښتينې مور او نيا مينه يې ورکوله ولسمشر غني شربت گلې ته د سر په ښورولو سترمشی او ښه راغلاست ووايه ، خپل وطن ته د راتگ مبارکي يې ورکړه تر ټولو خبرو وروسته يې ورته د يوه نوي او ښکلي کور کلي وروسپارله او د بچو د تحصيل او زده کړې سپارښتنه يې پرې وکړه.

فقير ته يوه دروازه پورې او سل بېرته ، شربت گله هم ډېره خوشاله شوه چې خپل وطن ته راغله او په عامه اصطلاح خپل پاچا يې تود هرکلی وکړ.

شربت گلي د خپل مهربانه پاچا نه مننه وکړه او ورته يې وويل سل دې ومري خو د سلو سر دې نه مري ستا د سر سيوری دې زموږ پر سر وي خو زړه او د سترگو تور ترې په پېښور کې پاتې و د رحمت گل هديره يې نه وه هېره او ويل به يې چې دې ظلمانو دومره هم پرېښودم چې د رحمت گل مړی خو خاورې شوی وای د خپلې رنځورۍ نه هم کړېدله او فکر يې کاوه که زه هم لکه رحمت گل د تور زېري ښکار شم نو دا بچي به مې خوار او زار شي همدې سودا اخیستې وه خو دومره صابره ښځه وه چې هيڅ وخت يې شکايت نه کولو هر درد يې په خپل زړه تېرولو او پټې پټې يې د اوسپنې نينې چيچلې ان پاچا ته يې هم څه ونه ويل او هر څه يې د تقدير په نوم د ځان سره ساتل خو دا وخت هغې د ډېرو خلکو زړونه خپل کړي وو ډېر خلک يې په مظلوميت خبر وو او هر چا غوښتل چې مرسته ورسره وکړي خو شربت گلي د هيچا مرستې ته خپلې سترگې نه وې خړې کړې او په دې هکله بېخي بې پروا وه ، په دې شپو کې اسلام اباد د تورخم دروازه هم د رنځورانو افغانانو په مخ تړلې وه او ډېر افغانان هند ته د درملنې له پاره تلل .

هند د افغانانو دپاره ډېرې اسانتياوې برابرې کړې وې هغه رنځوران چې به پخوا پېښور او لاهور ته تلل اوس ښه په اسانه هند ته تللای شول نو د همدې امله يې د هند د حکومت د درملنې بلنه ومنله او هند ته د درملنې دپاره ولاړه .

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**